

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
mégállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, október 3.

Hajlandóak vagyunk azonnal békét kötni.

— Czernin Ottokár külügyminiszter az új világrend alapjairól. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Azon az ebéden, amelyet Wekerle Sándor miniszterelnök adott Czernin Ottokár gróf külügyminiszter tiszteletére, a külügyminiszter néhány bevezető szóval köszönetet mondott Wekerle üdvözlő szavaira és kijelentette, hogy kész a külpolitikai helyzetről nyilatkozni. A külügyminiszter mindenekelőtt a szövetségesek fényes katonai helyzetét világította meg és kiemelte, meányire kivették, különösen Magyarország fiai részüket dicső küzdelmükből. Majd áttért a külpolitikai helyzetre és a következőket mondotta:

— Talleyrandnak, a nagy francia államférfinak tulajdonítják ezt a mondást: „A szavak arra valók, hogy a gondolatokat elrejtsek.” Lehet, hogy ez a kijelentés illet a Talleyrand korabeli diplomáciára, de a mai időkre nehezen tudnék kevésbé megfelelő kifejezést használni. A millik, akik küzdenek, tudni akarják, miért és mi célból küzdenek és joguk van meg-

miért nincs meg a béke, amikor az egész világ óhajtja.

Amidőn állásomat elfoglaltam, a legelső alkalmat felhasználtam annak nyílt kijelentésére, hogy nem akarunk senkit sem leigázni, de saját leigázásunkat sem fogjuk tűrni. Készek vagyunk béketárgyalásokba bocsátkozni, minélgyel ellenfeleink elfogadják a kölcsönös megegyezésen alapuló béke álláspontját. Ezzel az osztrák-magyar monarchia béke céljait, ha csak általános vonásokban is, de világosan megjelöltem. E beszédem után egy a belföldön, mint a baráti külföldön is nem egy oldalról ért gúnos. A gúnosok érvei még jobban meggyőztek felfogásom helyes voltáról. Semmit sem vonok vissza abból, amit mondtam, mert az a meggyőződésem, hogy úgy itt, mint Ausztriában a túlnyomó többség helyesli álláspontomat.

Ezt előrehocsátva szükségét érzem annak, hogy ma némiképen tájékoztassam a nyilvánosságot arról, miképpen tartja a császári és királyi kormány lehetőségek a teljesen felújított Európában a rendes viszonyok helyreállítását. A világrend helyreállítására, helyesebben az új világrend felépítésére irányuló programunkat főbb vonásaiban a pápának adott válaszcikkben fejtettük ki, most tehát csak arról lehet szó, hogy ezt az adott programot kiegészítem és mindenekelőtt felvilágosítást adjak arra vonatkozólag, milyen indokok vezettek ezen, az egész eddigi rendszert felforgató alapelvek felállítására. Szélesebb körökben talán meglepő, sőt érthetetlen lesz, hogy a központi hatalmak és különösen

az osztrák-magyar monarchia a jövőben le akarnak mondani a katonai fegyverkezésről.

holott ezen nehéz években csak katonai hatalmunknak köszönhetjük, hogy védekezni tudtunk az ellenség nagy ereje ellen. A háboru nemesak új tényeket és új állapotokat teremtett, hanem új nézetekhez, új meggyőződésekhez vezetett, amelyek megingatták a régi Európa politikai alapjait. Számos más politikai tétellel együtt az is megdőlt, hogy az osztrák-magyar monarchia hajlékony állam.

A monarchia küszöbön álló feibemlásának dogmája volt az, ami európai állásunkat megnéhezítette és ez volt egyúttal annak is oka, hogy életszükségeit nem értették. Hogy ebben a háboruban tanúságot tettünk életerőnkéről és egészségünkéről, és legalább is egyenlő ranguaknak bizonyultunk a többi hatalmakkal, arra következtethetünk, hogy Európában ezentúl életfeltételeink teljes megértésre számíthatnak és hogy végleg szétfoszlottak ellenségeinknek ama reményei, hogy bennünket fegyveres erővel legyőzhetnek. Amíg ezt nem bizonyítottuk, nem mondhattunk le a fegyverkezés nyújtotta védelemről, ne hogy kitegyük magunkat annak, hogy közeli összeomlásunk legendájának hatása alatt álló aeropag hátrányunkra döntőn létkérdéseinkben. Abban a pillanatban azonban, melyben az előbb említett tényeket bebizonyítottuk, abba a helyzetbe jutottunk, hogy

ellenfeleinkkel egyidejűleg letehessük a fegyvert és vitás kéréseinket választott bíróságok útján békésen intézhessük el.

— Ez az új meggyőződés, amely utat tört magának az egész világon, lehetővé teszi nekünk a leszerelést és a választott bíróság gondolatának nemesak elfogadását, hanem azt is, hogy megvalósítására — amint Önök uraim tudják — hosszabb idő óta teljes erővel sikra is szálljunk. Európát a háboru után kétségteletlenül olyan új nemzetközi jogrendbe kell helyezni, amely marandóságára nézve is biztosítékokat nyújt. Ennek a jogrendnek nézetem szerint lényegében négy kelleke volna:

— Először: biztosítékokat kell nyújtania arra nézve, hogy

reváns háborúk ki legyenek zárva,

még pedig minden részről. Egyetlén ugyanis okvetlenül el akarunk érni, tudniillik unokáinkra örökül hagyni azt, hogy meg lesznek óva az olyan rettenetes idők borzalmaitól, mint amilyenekben most élünk. A hadviselő államok közt való hatalmi eltolódásokkal ezt nem lehet elérni. Az egyetlen út, amely ehhez a célhoz vezethet az előbb említett nemzetközi, az egész világra kiterjedő leszerelés és a választott bírósági eljárás elfogadása. Felesleges megemlíteni, hogy ezen leszerelési rendszabálynak sohasem szabad egyes állam vagy bizonyos hatalmi csoport ellen irányulnia és hogy természetesen egyformán ki kell terjednie a szárazföldi, vízi és légi haderőre.

Küzdeni kell a háboru mint politikai eszköz ellen.

Nemzetközi alapon, nemzetközi ellenőrzés mellett általános, egyenletes és fokozatos leszerelésnek kell bekövetkeznie a világ minden államában és a fegyveres erőt az elkerülhetetlenül szükséges mértékre kell korlátozni. Nagyon jól tudom, hogy ezt a célt nem könnyű elérni és az ehhez vezető út nehéz, hosszú és göröngyös. Mindazonáltal szilárd meggyőződésem, hogy ezen utat kell követni és hogy ez meg is fog történni, akár kívánatosnak tartják egyesek, akár nem. Nagy tévedés volna azt hinni, hogy a háboru után a világ megint ott fogja kezdeni, ahol 1914-ben abba hagyta. Olyan katasztrófák, mint a mostani háboru,

nem multhatnak el mélyebb nyomok nélkül és a legnagyobb szerencsétlenség lenne, ami bennünket érhetne, ha a békekötés után a világ tovább folytatná a fegyverkezést, mert ez az összes államok anyagi romlását jelentené. Már a háboru előtt is nyomástótk voltak a katonai terhek, bár — ezt be kell vallanunk — hogy Ausztria-Magyarország akkor, amikor a háboru meglepte, messze volt a katonai készütség tetőpontjától és hogy az annakelőtt elmulasztott fegyverkezést csak a háboru alatt pótolta, de a háboru után a szabad fegyverkezés elve mellett a terhek az összes államokra nézve egyszerűen elviselhetetlenekké válnának. A háboru megtanított arra, hogy az előbbi fegyverkezések sokszorosával kellene számolni; hogy a háboru után a szabad fegyverkezés terhei mellett megmaradjanak a színvonalon, az államoknak mindent meg kellene tiszerezniük, tiszter annyi tüzéségüknek, töltényüknek, ágyujuknak, hajójuknak és tengeralattjárójuknak kellene lenni, mint azelőtt és természetesen aránytalanul több katonájuknak is, hogy mozgásban tartásuk ezt a gépezetet. Ilyképen minden nagy állam katonai költségvetését több milliárdra kellene emelni, ami egyszerűen képtelenség. Mindama terhek mellett, amelyeket a hadban álló államoknak ugys viselniük kell, ezek a kiadások — ismételtelen kijelentem — a népek romlását jelentik. Az azonban teljesen lehetetlen, hogy egyes államok visszatérjenek az 1914. év előtti aránylag kismérvű fegyverkezésre, mert azáltal olyan hátrányos helyzetbe jutnának, hogy katonai erejük számba se jönné és így az ezen irányu kiadások teljesen céltalanok lennének. Ha egyáltalán sikerülhetne általános az 1914. évi aránylag csekély fegyverkezés színvonalára visszatérni, már ez is a nemzetközi fegyverkezés korlátozását jelentené, csakhogy akkor semmi értelme se lenne megállni és tényleg teljesen le nem szerelni. A helyzetből csak egy kivezető út van.

A teljes, nemzetközi, az egész világra kiterjedő leszerelés.

Az óriási hajórajoknak semmi céljuk, ha a világ összes államai szavatolnak a tengerek szabadságáért. A szárazföldi haderőket pedig arra a csekély mértékre kell szorítani, amely a belső rend fentartására szükséges. Ez azonban csakis nemzetközi alapon, vagyis nemzetközi ellenőrzés mellett vihető keresztül. Minden államnak le kell mondania önállóságának egy részét, hogy biztosítsa a világbékét. Valószínű, hogy a mai nemzedék nem is fogja megérni ennek a nagy pacifista mozgalomnak a végét a maga teljességében. A mozgalom csak lassan érvényesülhet, de azt tartom, hogy nekünk kötelességünk annak élére állni és minden emberileg lehető megtenni, hogy terjedését előmozdítsuk. Az alapelveket már a békekötésnél kell megállapítani.

Mig az első feltétel a kötelező nemzetközi választott bíróság és az általános szárazföldi leszerelés, addig

második a nyílt tengerek szabadsága és a tengeri leszerelés.

Célzattal mondom „nyílt tenger”, mert ezt a gondolatot nem terjesztem ki a tengerszorosokra és készsággel megengedem, hogy az összekötő tengeri utakra nézve külön előírások-

nak és szabályoknak van helye. Ha egyszer ezen két első, előbb említett elv tisztázva és bizonyítva van, akkor ezzel

elcsúsz a területi biztosítékoknak szükségessége

Minket nem bódítási szándék vezérel ebben a háboruban, mi nem akarunk senkit sem legigázni. Ha mostani ellenségeink elfogadják a nemzetközi leszerelést, amelyet szívből óhajtunk és az csakugyan meg is valósul, akkor nincs szükségünk területi biztosítékokra. Ebben az esetben lemondhatunk az osztrák-magyar monarchia területének megnagyobbításáról, feltéve természetesen, hogy az ellenségeink által megszállott területek is teljesen felszabadulnak.

Hogy ezen nehéz évek után biztosítsuk a világ szabad és békés fejlődését, ennek a negyedik alapelvnek kell érvényt szerezni, hogy mindenki szabad gazdasági tevékenységet folytathasson és

a jövőben a gazdasági háborúk feltétlenül elkerülendőek.

A gazdasági háború gondolatát ki kell kapcsolni minden a jövőre irányuló kombinációból. Mielőtt békét kötünk, pozitív biztosítékot kell szereznünk aziránt, hogy mai ellenségeink letesznek minden ilyen gondolatról.

— Ezek uraim, az új világrend alapelvei, amelyek előttem lebegnek és amelyek mind az általános leszerelésen alapulnak. A pápa jegyzékére adott válaszban Németország is a legnyomatékosabban foglalt állást az általános leszerelés mellett és mostani ellenségeink is, legalább részben már magukévá tették ezen elveket. En ugyan legtöbb ponton más mézeten vagyok, mind Lloyd George, de egyetérték vele abban, hogy

a jövőben minden revánsháború ki legyen zárva.

A kártérítés kérdése, amelyet az entente mindig újból emleget, különös színben tűnik fel, mihielyt azokra a pusztításokra gondol az ember, amelyeket a seregek Galiciában, Bukovinában, Tirolban, az Isonzónál, Keletporoszországban, török területen és német gyarmatokon vittek véghez. Szándékában van az ententének minket mindezekért kártalanítani, vagy annyira félreismeri lelkületünket, hogy egyoldalú jóvátételt remél? Majdnem hajlandó vagyok az utóbbit hinni azok után a beszédek után, amelyeket alkalmunk volt hallani. Az entente, mint ismeretes, előszeretettel cifrázza a programszerű fejtegetést erős szavakkal. Nekem e tekintetben más véleményem van. En azt hiszem

az állam ereje nem vezető férfainak erőteljes szavában rejlik,

hanem ellenkezőleg, ezzel rendszerint fordított viszonyban van. Ezt a háborút nem a hangzatos frázisok fogják eldönteni. Mi mindent nem hallottunk már e háborús évek alatt. Azt kellett hallani, hogy Németország meg fog semmisülni, az osztr.-magy. monarchia darabokra fog szakadni. Utóbb olcsóbban adták. Meg akartak elégedni azzal, hogy belső állapotainkat átalakítják. Most úgy látszik, ellenségeink egy harmadik fázison mennek keresztül, amennyiben, sem létünket, sem állami önrendelkezési jogunkat nem kívánják feltétlenül, hanem többé-kevésbé jelentékeny határkiigazításokat követelnek. Talán rákerül a sor még egyéb fázisokra is, noha az összes ellenséges országok lakosságának többsége most már határozottan azon a kölcsönös megegyezésen alapuló béke álláspontján van, amelyet a monarchia már félvvel ezelőtt elsőnek indítványozott és a melynek alapelveit az imént újlag kifejtettem.

— Mi nem keressük erőnket nagy szavak hangoztatásában, mi dicsőséges hadseregünk erejében keressük és szövetségeseink szilárdságában, az otthonmaradottak kitartásában és háborús céljaink józanságában. És mert mi nem kívánunk lehetetlent és mert az osztrák-magyar monarchia minden polgára akár a harcban, akár otthon, tudja, hogy miért küzd, biztosak vagyunk benne, hogy célunkat elérhetjük.

Minket nem lehet megtörni, nem lehet megsemmisíteni,

erőnk tudatában és teljesen tisztában lévén azzal, hogy mit akarunk elérni és mit kell elérni, haladunk előre utunkon. Nekünk, az osztrák-magyar monarchiának nem kellett azt a vis-

szafélé haladó vonalat követnünk, amely az ellenség megsemmisítésének hangoztatásával kezdődött és végén különféle fázisokon át lényegesen kisebb követelésekhez vezetett. Mi elejétől kezdve ki nyilatkoztattuk céljainkat és mellettük megmaradtunk mind a mai napig. Egész nyugodt lélekkel bizhatom a világ ítéletére, melyik részről van erő és melyik részről gyengeség.

Am senki se éljen abban az aggodalomban, hogy békekészségünk által ennyire mérsékelt programunk örök időre szól, mert nem szólhat. Ha ellenségeink arra kényszerítenek, hogy folytassuk a háborút, kénytelenek leszünk programunkat módosítani és akkor mi fogunk kártyát követelni. Nem a jelen pillanatról beszélünk, mert

az a meggyőződésem, hogy jelen pillanatban a világbéke az általam kifejtett alapon létrejöhetne.

A háború folytatása esetére azonban szabad kezét biztosítunk magunknak. Sziklaszilárd meggyőződésem, hogy egy év múlva még sokkal kedvezőbb helyzetben leszünk, mint ma. Azonban bünténynek tartanám ezt a háborút bármely anyagi vagy területi előnyök miatt csak egy nappal is tovább folytatni, mint a monarchia integritása és jövőjének biztosítása szempontjából okvetlenül szükséges lenne. Csak ebből az ebből óhajtom és óhajtom még ma is a kölcsönös megegyezésen alapuló békét. Ha ellenségeinknél süket fülekre találunk, ha kényszeríteni akarunk bennünket, hogy az ördögöt tovább folytassuk, akkor fenntartjuk azt a jogot, hogy programunkat módosítsuk és feltételeinket szabadon válasszuk meg.

— Nem táplállok vérmes reményeket aziránt, hogy az entente most már hajlandó lenne a kölcsönös megegyezésen alapuló békére. Az egész világ túlnyomó többsége óhajta a mi megegyezésen alapuló békénket és alig néhányan vannak, akik létrejöttét megakadályozzák. Mi ebben az esetben is hideg vérrrel, nyugodt idegekkel fogunk a magunk utján haladni. Tudjuk, hogy képesek leszünk kitartani a harc terepen, kitartani otthon. Mi nem voltunk kishitűek az elmúlt nehéz órákban és nem vagyunk elbizakodottak a győzelemben. Jön majd a mi időnk is és vele az osztrák-magyar monarchia szabad és békés fejlődésének biztos alapja.

Kvóta van, de burgonya nincs.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város közéleti bizottsága ma delután ülést tartott. Exterde Kálmán báró referált a bizottságnak budapesti utjának esedékeiről, ha ugyan eredmények lehetne nevezni azt, amit mondott. Vigasztalan kijelentéseket hallottunk, melyekből az látszik, hogy a jövő tél közéleti gondjai nem lesznek kisebbek az eddigieknél.

A burgonya fejkvótát megállapították már országosan és pedig száznyolc kilogramm a nehéz testi munkát végzők fejkvótája, másoké pedig hetvenkét kilogramm. A fejkvóta meg van már, sajnos ezt megenni nem lehet, a burgonya azonban még nincs meg. Ugyanezt jelentette Exterde báró arról a negyvenkét métermázsa zsirról, amelyet a városnak még kapnia kellene. A Közéleti Hivatalban előzőleg tett kötelező ígéretekkel szemben kijelentették, hogy a városnak már nem negyvenkét, hanem csupán huszonegy métermázsa zsirra van igénye. Erre is csak az igény van meg, de a megjelölt zsir hiányzik. A közéleti bizottság elhatározta, hogy megkéri a tanácsot, erélyes hangú átiratban szólítsa fel az Országos Közéleti Hivatalt, utalja ki a városnak jogosan járó negyvenkét métermázsa zsirt.

Keserű panaszok hangoztak el a bizottsági ülésen affelől, hogy a legtöbb kapott nyers cukor szinte használhatatlan, kellemtelen íze és szaga van, olyan, mint ha eny-

ves volna. Felmerült az a terv, hogy a cukrot adják vissza a cukorközpontnak, de mivel nincs kilátás arra, hogy jobbat lehessen kapni, inkább elálltak ettől.

Az aradi ipartestület két beadványával foglalkozott a közéleti bizottság. Az egyikben azt kéri az ipartestület, hogy a közéleti bizottságba két tagot küldhessen ki. Ezt a kérését azzal indoklja, hogy a város lakosságának számottevő része iparosokból áll, az ő érdekeiket még sem képviseli senki a bizottságban. Névszerűen meg is nevezik azt a két iparost, akik a bizottságba óhajtanak küldeni: ifj. Czeiler Istvánt és Hönig Ottót. Hasonló kérései fordult a bizottsághoz a tisztviselők beszerzési csoportja, ők azonban már négy tagot óhajtanak a bizottságba delegálni. Az ülésen hosszabb vita után az az álláspont jutott érvényre, hogy a közéleti bizottság mai összehívásán a lakosság minden rétege képviselve van és különben is a bizottsági tagok nem a maguk osztályának érdekeit képviselik, hanem mindenki egyformán védi meg a város egész polgárságának érdekeit. Azért sem lenne helyes a bizottsági tagok számának szaporítása, mert ha helyt adnak az iparosok és tisztviselők kérelmének, akkor holnap esetleg más-más foglalkozási ágak is kérni fogják ugyanezt és a bizottsági tagok számát nem lehet a végtelenségig szaporítani. Ebben nincs igaza a bizottságnak, mert az iparosok és tisztviselők kérése jogos és feltétlenül teljesítendő, ha az az érdekelt osztályok megnyugvását és megelégedését jelenti. Az ipartestület beadványait tehát elutasították és ugyanez a sors érte a másik beadványt is, amelyben azt kérték, hogy a város a régi lovarda épületben állítson fel hajóügyi élelmezési üzletet, amelyben az iparosok számára árulják az élelmezési cikkeket.

A Hadi Termény részvénytársaság értesítette a várost, hogy nagyobb menhységű norvégiai sós heringet rendelhet hordónként háromszázkilencven koronáért. Tekintve, hogy a hering különösen a szegényebb néposztályoknak igen kedvelt élelmi cikke, a bizottság elhatározta, hogy nagyobb megrendelést ad fel és a heringeket a kereskedők útján hozza forgalomba. Az elárusítás módjára nézve felvetődött a „heringjegy” groteszkül és iuresán hangzó ideája, de a bizottság nem látta szükségesnek a jegyrendszer bevezetését a heringekre is. Ezzel szemben a petroleum árusítás legközelebb már jegyrendszer alapján fog történni. Exterde báró bejelentette, hogy a jegyrendszer tervezetét már kidolgozta és pedig azon az alapon, hogy fejkvótát nem állapítanak meg, hanem az esetről-esetre érkező petroleum mennyiségek arányosan kerülnek szétosztásra a város lakossága között. Akinek ipari műhelye van, az két adag petroleumot fog kapni. Petroleumra nem tarthatnak igényt azok, akiknek lakásába villany, vagy gáz van bevezetve és ezek valószínűleg egyszermindenkora kisebb mennyiséget fognak kapni, tekintettel arra, hogy a mosókonyhába, vagy a konyhában nekik is szükségük lehet petroleumra.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelmelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el. :: :: :: ::

Merénylő gyárigazgató.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Titokzatos dráma játszódott le ma délután a fővárosban. A dráma részletei még ismeretlenek, de az eddigi körülmények megerősítik azt a feltevést, hogy a dráma indító oka az asszony. Az áldozat egy főhadnagy, a merénylő pedig egy gyárigazgató, aki a rendőrség foglya. Fővárosi tudósítónk a drámáról az alábbiakat telefonálja:

Ma délután 3 óra felé a Pozsonyi-ut 3b számú ház egyik lakásában lelőtték Schönbaum Jánost, az 1. bosnyák gyalogezred főhadnagyát, akit haldokolva szállítottak a mentők a helyőrségi-kórházba. A főhadnagy nagyon szolid életmódot folytatott. Másfél hónapja lakik a lakásban s ez alatt mindössze egyszer volt látogatója.

Ma délután fél 3 órakor két férfi látogatta meg. Mindössze fél óráig időztek a főhadnagnál, akinek lakásából revolvérdörrenés hangzott ki. A látogatók ezután elsiettek. A házbeliak lerohantak a főhadnagyhoz, akit a földön vérben fetrengve találtak. Csakhamar megérkeztek a mentők. Schönbaum főhadnagy a mentő-orvosnak csak ennyit mondott:

— Hójtás Károly cementgyári igazgató volt a merénylő.

Ezután elvesztette eszméletét.

Ezalatt a főkapitányság ügyeletén megjelent Hójtás Károly az öccse társaságában, aki a főhadnagyhoz is elkísérte az igazgatót. Hójtás az ügyeletes rendőrtisztviselőnek ennyit mondott:

— Lelőttem Schönbaum főhadnagyt. Fogjanak el.

Az igazgatót és öccsét őrizetbe helyezték. A dráma részletei még ismeretlenek. Katonai és polgári bizottság szállt ki a főhadnagy lakására, ahol lefoglalt néhány diszkrét természetű levelet, amelyek valami fényt vetnek a titokzatos esetre.

Egy újságíró felkereste Hójtás Károly igazgató feleségét, aki így nyilatkozott:

— Nem tudom, hogy mi történt. Férfiam az öccsével elment hazulról. Nemsokára feldult arccal, izgatott állapotban tért haza. Küldj ennivalót a rendőrségre! Ennyit mondott és öccsével elsietett. Istenem, hogy ezt kellett érnem. Egy megbomlott eszű férj miatt most engem is meghurcolnak.

A rendőrség és a katonaság együttesen folytatja a nyomozást.

Fővárosi tudósítónk a merénylőről még a következő részleteket telefonálja:

Schönbaum főhadnagy harminchét éves. Civiléletben banktisztviselő. Lakásadónője elmondta, hogy három óra előtt egy civil és egy katonatiszt látogatták meg Schönbaumot, akivel élénken beszélgettek. Egyszerre lövés dördült el, mire a látogatók elhagyták a lakást. A kiszállt bizottság a lakás asztalán Hójtás egy nyilatkozatát találta, amelynek tartalmából megállapították, hogy a merénylő oka féltékenység.

Schönbaumot délután négy órakor megoperálták, de az operáció után meghalt. A golyó a beleit úgy átfúrta, hogy az orvosi segítség már nem használt. Hójtás gyárigazgatót este tíz órakor hallgatta ki a vizsgálóbíró. Elmondta, hogy ő és a felesége Franzbadban ismerkedtek meg Schönbaummal, akit Budapestre vezényeltek, itt sokszor

összejöttek és Schönbaum az utóbbi időben már úgy viselkedett, hogy ő ezt már nem tűrhette tovább. Elhatározta tehát, hogy fivérével, Hójtás Ede dr. tüzérhadnaggal felkeresik Schönbaumot és felelősségre vonják. Schönbaum nagyon barátságatlanul viselkedett és amikor a nyilatkozatot aláírás végett átnyújtotta neki, a főhadnagy cinikusan nevetett és a nyilatkozatot az asztalra dobta. Ez annyira kihozta a sodrónból, — vallotta Hójtás — hogy fegyvert ragadtam, de hogy azután mi történt, azt nem tudom. Én nem akartam megölni Schönbaumot, nem is tudtam, hogy mi lesz tettem következménye, de annak tartottam, hogy önként jelentkeztem a rendőrségen. Hójtás gyárigazgatót őrizetbe helyezték.

Rendelet a lánckereskedelem ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma napvilágot látott a kormánynak az a rendelete, amelyben a lánckereskedelemnek, vagyis a rendszeres és szervezett árdragításnak vet gátat.

(Árvizsgáló bizottságok lesznek.)

A kormány rendelete mindenekelőtt árvizsgáló bizottságokat alakít a közszükségleti cikkek árának megállapítására. A helyi árvizsgáló bizottság tájékoztató árat állapít meg mindazokra a cikkekre, amelyeknek ára nincs maximálva és ezeket az árakat, amelyeknél többet követelni kihágás, közli a községgel. A helyi bizottság ad véleményt a maximális ár megállapítására vonatkozó kérdésekben és ilyen ügyekben tájékoztatja nemcsak a közigazgatási hatóságot, hanem a polgári és büntető bíróságot is. A helyi bizottság kötelessége az is, hogy a lapokban figyelemmel kísérelje a közszükségleti cikkekre vonatkozó hirdetések.

Budapesti központi árvizsgáló bizottság alakul, amelynek feladata a helyi bizottságok felügyelete és irányítása.

A bizottságnak a tájékoztató árat a piaci árból kiindulva kell megállapítania, de nem szabad figyelembe venni a mesterségesen felhajtott árat. A bizottság előtt mindenki köteles megjelenni.

(Kinek szabad kereskednie?)

Ezentúl nem kereskedhetik mindenki szabadon közszükségleti cikkel — mondja a rendelet — mert ehhez külön hatósági engedelem kell. Mégis ebben a kérdésben a kormány a liberáliszmus legszélső határáig ment el, mert az eddig megszokott iparigazolványokat respektálja, vagyis azokat a kereskedőket is, akik a háborús konjunktúra közepette lettek azzá. Kivételt tesz azokkal is, akik nem nyereségvágyból kereskednek tehát ezentúl az ilyeneknek még engedély nélkül is szabad lesz üzletet kötnök.

Ezentúl hatósági engedélyt kell szereznők azoknak, akik a következő cikkeket akarják kereskedni élelmiszer, takarmány, fűtő- és világító cikk, festék, olaj, kenőanyag, szappan, mosópor, kötélverő áru, szüvegáru és nyergesáru mindenféle ruházati cikk, a mezőgazdasági üzem felváltására szolgáló vasanyag, gép, szerszám és eszköz. Hatósági engedélyre van szüksége annak is, aki ilyen áruk közvetítésével akar foglalkozni.

Hatósági engedélyre nincs szüksége annak, akinek a rendelet életbelépése előtt már volt iparigazolványa, azonkívül a vásári árusoknak és házalóknak ha ezt a foglalkozást az érvényben álló szabályok szerint hatósági engedély, vagy igazolvány nélkül is szabadon gya-

korollatják. A továbbárusítók részére való árusításhoz sincs szüksége engedélyre annak, akinek iparigazolványa 1914. augusztus 1. előtt kelt.

Az engedélyt az iparhatóság adja meg és ezt megokolt esetben visszavonhatja.

(A lánckereskedelem ellen.)

Aki üzleti tisztességbe ütköző eljárással, különösen az árunak a fogyasztóhoz jutásához nem szokásos és nyilvánvalóan szükségtelen közbenső kereskedéssel (lánckereskedés) drágulást idéz elő, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető bírsággal sújtható. Aki közszükségleti cikk továbbeladásánál olyan ellenszolgáltatást köt ki, vagy fogad el, amely a beszerzés árát, a költséget és a rendes kereskedői hasznot aránytalanul túlhaladja, szintén kihágást követ el, amelynek esetében a vevő az ár leszállítását követelheti, a kifizetett ártöbbletet pedig az eladótól visszakövetelheti. E követelés hat hónap alatt elévül.

Kihágást követ el az is, aki újságban közszükségleti cikk vételére, eladására vagy köztesítésére vonatkozó ajánlatot cégnek vagy névnek megjelölése nélkül hirdet és aki üzleti iratban az árua vonatkozóan lényeges körülményt tudatosan hibásan jelez.

A rendelet október 15-én lép életbe.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Elveszett Harmath Józsa ruhátára.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A színház tájéka a sok örvendő arc között szinte bántóan szomorú a színház egyik kedves művésznőjének Harmath Józsanak arca. A jó ismerősök és barátok vigasztalva veszik körül, beszélnek hozzá, de ő szinte kétségbeesve válaszol:

— Vége! Nem kerülnek azok meg soha többé!

A nagy szomorúságnak van is oka. A művésznő ugyanis csaknem egész garderóbját elvitte Hódmezővásárhelyre, ahol az elmúlt nyári szezonban nagyon sok szerepet kellett játszania. Nagy utazókosarán kívül két kisebb kőzitáskában helyezte el az értékes ruhákat, amelyek annyival értékesebbek most, mert pótolhatatlanok. Közismert, hogy a művésznő színpadi ruháit is a legfinomabb anyagokból készítette, amelyek ma már nem is kaphatók. A kis kőzitáskákba még feldolgozatlan selymeket, bársony darabokat, szalagokat és csipkéket helyezett el — egy művésznőnek, egy finom lelkű-szerepet szerető asszonynak drága kincsait.

A nagy csomagolás után Harmath Józsa szobalányával együtt felült az aradi vonatra ahol a vidám színésztársaságban könnyen repült az idő. Midőn Aradra megérkeztek, este volt a természetesen mindenki hazafelé igyekezett. A vasúti állomáson — szokás szerint — kevés volt a kocsis és a művésznő is, szobalánya is kocsis után futottak. A kocsikeresés hosszabb fáradtság után sikerrel is járt a művésznő a felett való örömben mindent feledve, fáradtan hazafelé indult. Már majdnem elérte otthonát, midőn hirtelen eszébe jutottak a csomagok:

— Szent Isten, a ruhákat a vonaton feledtük! A kocsis visszafordult, mire azonban az állomásra értek, a vonat már elrobogott.

Kétségbeesve futott az állomásfőnökséghez, ahonnan azonnal sürgönyöztek jobbra-balra, keresték az aradi állomáson, a peronon, a raktárhelyiségekben — hiába. A sürgönyökre máig csak taggadó válaszok érkeztek, úgy, hogy a művésznő egyelőre a legnagyobb bizonytalanságban van a jövőre nézve. Egyik ismerőse előtt kijelentette, hogy nehéz ezresek vesztek el ezekkel a ruhákkal, egy egész csinos kis vagyon vált semmivé, ha a ruhákat visszakapni nem tudja. Miután manapság ezeknek

a pótlása még abban az esetben sem történhet meg, ha a művész anyagi viszonyai az új boremelkedést megengednék: — Harmath Józsa kétségbeesve jelentette ki, hogy kénytelen visszalépni a színpadtól.

Akik tudjuk, hogy a Harmath Józsa művészete milyen értéket jelent az aradi színházra nézve ez elhatároznak még gondolatát is lehetetlennek tartjuk a bizva reménykedünk, hogy mielőbb megkerülnek az értékes csomagok.

Az új drámai színész bemutatkozása. Forgács Sándor, a szintársulat új drámai színésze Molnár Ferenc: Ördög-ét választotta bemutatkozójul. A parádés szerep minden vérbeli művésznek évek óta bevallott és titkos álma, mert a színpadi rátermettségnek méltó próbája s az egyéni kvalitások érvényesülésének pompás tükré. És valójában művész is az, ki e káprázatos szerep lelki labirintusában otthonosan mozog, kinek játéka illuziót kelt — és szuggesztív erővel ható. Groteszk helyzetek és féligazságok predikátora ez az ördög, klt igazán csak egy lépés választ el a fenségéstől, de a nevelésgestől is. Azért láttuk annyiszor és oly különböző felfogással eljátszani ezt a szerepet. Forgács nem járt a sablonos uton. Nem szemfényvesztőt vagy büvészt játszott meg, ki

figyes trükkökkel hat a néző idegeire: okos és merész embert játszott, azt a valakit, aki itt él bennünk, agysejtjeink között, titkos gondolatainkban, a velünk, értünk küzdő, vívódó, ellenszegülő és csábító kritikus szellemünket. De egyszersmint urra tudott lenni a szerep fölött s olyan volt minden jelenésében, amilyennek a szerep karaktere kívánta: tudatos és fölényes. A színház kiváló erőt nyert benne s ha ideje lesz egyéniségének egészen megfelelő szerepeket vállalnia, sok élvezetes és szép színházi estére van kilátásunk. Z. A.

* A színházi iroda hírel. Csütörtökön kerül bemutatásra a szezon első újdonsága, a Lavotta szerelme, melyet Barna Izsó állított össze Lavotta János legszebb dalaiból, kiegészítve a XVII-ik század válogatott énekeivel, a regényes és minden ízében magyar zamatú daljáték a fővárosban páratlan sikert aratott, úgy hogy minden előadása zafolt házat vonzott. Az aradi bemutató iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. Az újdonság főszereplői: Z. Váradi Margit, Zöldhelyi Anna, Barics Gyula, Róna, Gyöző, Várnai, Polgár stb. A Lavotta szerelme sorozatos előadásokban van műsoron.

— Kálmán Imre legújabb operettje, Die Faschingsfee kapható Oláh és Tsa zeneműüzletében. Telefon 2—30.

„A trónörökös a jóbarátom.”

— Bialoszkurszky detektív „módszere.” —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A temesvári cs. és kir. hadosztálybíróság a szegedi törvényszék esküdtszéki termében ma folytatta Meinx Walter élelmezési főhadnagy és társai hadseregszállítási bűnpörének tárgyalását. A hadbíróság folytatta Meinx Walter kihallgatását. Stössinger tárgyalásvezető főhadnagy hadbíró a főhadnagy elé tárta Zsifkovits százados-hadbíró honvédtudósítóját, a rendőrségen és Czuczor százados-hadbíró, a temesvári katonai vizsgálóbíró előtt tett vallomásait, amelyekben beismerte a vádbeli cselekményeit. A tárgyalás előző napjain Meinx tudvalevőleg visszavonta a vallomásokat, a melyekre kijelentése szerint, lovag Bialoszkurszky kényszerítette.

Tárgyalásvezető hadbíró (Meinxhez): Mondjuk, hogy önt kényszerítette beismerő vallomásra a rendőrség, de honnan vette a rendőrség a számokat? Honnan vette azt, hogy Böhm két vagon kukoricával szállított kevesebbet, mint amennyit számlázott.

Meinx: Bialoszkurszky kérdezett és én mindenre igennel feleltem.

— Hogyan kérdezte a detektív, erőszakosan?

— Nem. Azt mondta Bialoszkurszky, mondja kedves tiszt ur, nem szállított-e Böhm két vagon kukoricával kevesebbet?

— De honnan vette éppen a két vagonf?

— Nézte a számlákat, azokból kérdezett.

— És ön miért hagyott mindent a detektívre?

— Mert olyan lelkiállapotban voltam.

Stössinger főhadnagy-hadbíró most a következő kérdést intézte a vádlotthoz:

— Talán szuggesztív magát Bialoszkurszky?

Meinx: Igen, igen.

Dohány Gyula dr. főhadnagy-hadbíró, ügyész a katonai perrendtartás értelmében tiltakozott e kérdésnek fölvetése ellen. A perrendtartás szerint feleletre utasítást adó kérdések fel nem adhatók. Az ügyész kérte tárgyalásvezető kérdésének jegyzőkönyvbe foglalását.

Stössinger főhadnagy-hadbíró: A kérdést nem foglalhatom jegyzőkönyvbe.

Ügyész: Akkor kérek erre bírói határozatot.

Tárgyalásvezető: A bíróság majd később határoz.

Az ügyész semmiségi panaszt jelentett be a kérdés fölvetése miatt.

A tárgyalásvezető ezután így folytatta kérdéseit:

— Hát mit csinált magával a detektív, hogyan szuggesztív? Beszélien világosan, nehogy megint félreértsen és újabb semmiségi panaszt kapjunk az ügyész urtól.

Ügyész: Tiltakozom az ellen, hogy az itt végzett vádlói teendők felett a tárgyalásvezető-főhadnagy ur kritikát gyakoroljon. Kérem az előbbi megjegyzésnek is jegyzőkönyvbe vételét.

Tárgyalásvezető: Ezt nem rendelem el.

Ügyész: A katonai bünvádi perrendtartás 314. paragrafusa értelmében a tárgyalás egyes mozzanatait a feleknek joguk van jegyzőkönyvben megrögzíttetni. Kérem a bíróság határozatát, hogy a határozat elleni esetleges jogorvoslatot bejelenthessem.

Erre a tárgyalásvezető jegyzőkönyvbe diktálta az egész párbeszédet és azt a kijelentést is, hogy csak a vádlottat akarta figyelmeztetni, de nem volt szándékában az ügyészt kritizálni.

Meinx így folytatta vallomását:

— Bialoszkurszky ígéreteket tett és fenyegetett.

— Mit ígért önnek a detektív?

— Azt mondta, hogy

neki a trónörökös jóbarátja

és ha akarja, három nap alatt a harctérre kerülök és elkerülöm a büntetést.

— Hát a fenyegetés miben állt?

— Azt mondta, neki fölhatalmazása van a minisztertől, hogy akit akar, fölvehet a veszteséglistába.

— Hogyan értette ezt ön?

— Hogy Bialoszkurszkynek godja lesz rá, hogy én is bekerüljek a veszteséglistába.

— Ez volt az egész és ön ezt elhitte, ez hatott önre?

— Semmi befolyásolásra nem volt szükség mert olyan lelkiállapotban voltam hogy mindent ráhagytam. Bialoszkurszky nekem mint szolgálaton kívüli utánusfőhadnagy mutatkozott be és különös sulyt tulajdonítottam a szavának.

A tárgyalásvezető ezután a részletekre tért át.

— Miért kért tizezer koronát Böhmötől nem szállított áruért, amelyekről nyugtázott szám lát is kért?

— Azért, mert nekem volt két-hármezer korona kiadásom legénység élelmezésre, a mire nem volt fedezetem. Így a mintegy tízezer koronát, ami fiktív számlák által a pénztárban iavamra maradt, a fedezetlen kiadásokra akartam felhasználni. Amikor ajándékot kaptam a szállítóktól, a fedezetlen kiadásokat ezekből fedeztem.

— Ha csak két-hármezer korona fedezetlen kiadása volt, miért vett föl ilyen nagy összeget jogosulatlanul.

— Azt gondoltam, lesz még több kiadásom. A pénzt nem használtam fel, az a pénztárban maradt.

— Nem lett volna egyszerűbb, ha rendszeren elszámolta volna a kiadásokat?

— Erre nem volt időm.

Az elnök délelben tizenkettőkor félbeszakította a tárgyalást, amelynek folytatását holnap reggel kilenc órára tűzte ki.

Szökött önkéntes öngyilkossága.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Véres tragédia játszódott le tegnap délelőtt Óbudán, a Vörösvári-ut 46. szám alatt. A ház tulajdonosának fia, Beringer Rezső, a 32. gyalogezred 19 éves önkéntese, aki hónapok óta szökésben van, a ház padlásán, amikor a katonai rendőrség egyik őrzője el akarta fogni, revolverével föbelőtte magát és azonnal meghalt.

Beringer Rezső, aki jó módú vendéglősnek a fia, hosszú haretéri szolgálat után, néhány hónappal ezelőtt megszökött ezredétől. A házbeli, akik az önkéntes szökéséről tudtak, értesítették a III. kerületi katonai rendőrséget, ahonnan több ízben keresték már a szökevényt, de sohasem tudták elfogni. Tegnap délelőtt a III. kerületi katonai rendőrség parancsnoka azt az értesítést kapta, hogy Beringer a Vörösvári-ut 46. szám alatti ház padlásán rejtőzködik. Fenyő Béla őrmester öt katonával ment ki Beringerék házába és felszólította a padlásra kuporgó önkéntest, hogy adja meg magát. Beringer kijelentette, hogy nála revolver van és élve nem kerül a katonák kezébe, előbb majd néhány katonai rendőrt a másvilágra küld, azután önmagával végez.

A ház előtt közben százakra menő tömeg verődött össze, úgy, hogy a katonai rendőrség értesítette a harmadik kerületi kapitányságot is, ahonnan egy szakasz gyalogos rendőr vonult ki segítségül. Mindez fél volt, hogy Beringer beváltja ígéretét, a ház tűzfalának lebontásához fogtak, hogy így könnyebben jusson a szökevény rendőrkézre. Amikor a falat félig kibontották és Beringer alakja láthatóvá lett, a szerencsétlen flataember elővette revolverét és többször a katonákra lőtt, a golyók azonban nem találtak. Az utolsó lövést magára tette és a golyó azonnal megölte.

A zsebéből kikutatták s egy levelet találtak benne, amely egy óbudai leánynak volt címezve. Holttestét a XVI. helyőrségi kórház halottasházába vitték. Szülei és ismerősei általában azt mondják Beringerről, hogy nagyon jó fiú volt, de nem szeretett katonáskodni.

Nehézségek az aradi honvédek áthelyezésénél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A gyulai honvéd-pótzászlóaljnak Aradra való helyezése kritikus stádiumba jutott. Ismertes, hogy Varjassy Lajos polgármester Temesvárott volt Hess Rudolf gyalogsági tábornoknál, temesvári katonai parancsnoknál, aki a legnagyobb jóakaratot tanúsította az aradiak óhajtása iránt, a terv megvalósítása elé akadályokat nem gördített és rendelkezésre bocsátotta a kisszentmiklósi barakk-tábor.

Megbízható forrásból most arról értesül az Aradi Közlöny, hogy a szegedi honvédkerületi parancsnokság a gyulai honvéd-pótzászlóaljnak Aradra való helyezését nem fogja javasolni a honvédelmi miniszternek. Maga a pótzászlóalji parancsnok, Tatay ezredes eljárt a honvédkerületnél és beadványban sorolta fel azokat, amelyek szerinte figyelembe veendőek, hogy a pótzászlóalji mostani állomáshelyén maradjon. Az okok között lehetnek olyanok, amelyek katonai szempontból mérlegelendőek. Az ezredes főleg azért kifogásolja a pótzászlóaljnak Aradra való helyezését, mert a legénység kiképzésére a terep sokkal jobb a mostani állomáshelyen, mint Aradon.

Szakkörök véleménye szerint azonban az ezredesnek ez az aggodalma nem tartható, mert a háborús kiképzésnél sokkal fontosabb szempontok az irányadók, mint a terep. Különben Szurmay Sándor honvédelmi miniszter bizonyára szintén gondolt a terepre s hogy mégis kilátásba helyezte a pótzászlóaljnak Aradra való helyezését, ez azt bizonyítja, hogy az aradi terep kiválóan alkalmas katonai kiképzésre. Nem tartható az ezredes aggodalma azért sem, mert hiszen Aradon is vannak csapatok, amelyek nagyszerű kiképzésben részesülnek.

Magyar „klasszikusok.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hivatalos lap mai száma közli a kormányának a lénekereskedelem tulkapásai ellen kiadott rendeletét, amely szigorú büntetésekkel akarja megóvni a fogyasztó-közönséget a lelketlen uzsora ellen és vissza akarja állítani a kereskedelem szoliditását. Erre a rendeletre már valóban nagy szükség volt, mert a lénekereskedelemmel üztött visszaélések már halálatlan mérveket öltöttek.

Két klasszikus esetet mondunk el, amelyek szintén indokoltá teszik, hogy a kormány végre erős rendszabályokkal akarja elejét venni a visszaéléseknek.

Az egyik eset Aradon történt. Egy aradi ur elvitt egy aradi szabóhoz 3 méter 20 centiméter szövetet, hogy készítsen belőle egy öltözet ruhát. 180 korona munkabérből állapodtak meg. Az aradi urnak az öltözet ruha 700 koronájába került volna, mert a szövet méterét egy budapesti cégnél 160 koronáért vásárolta, a ruhához szükséges mennyiség tehát 520 koronába került. Két-három hétig feküdt a szövet a szabónál. Végre az aradi ur sürgetni kezdte a ruhát. A szabó arra hivatkozott, hogy nagyon sok volt a dílga és megfelelő munkaerő sem állott rendelkezésére, s így még arra sem ért rá, hogy a csomagot felbontsa. A szövet csakugyan úgy volt még becsomagolva, ahogyan az aradi ur elvitte a szabóhoz.

Egy hét múlva az aradi ur ismét megjelent a szabónál s most már erősebben lépett fel. A szabó megígérte, hogy azonnal

Ugy tudjuk, hogy a kerületi parancsnokság magáévá szándékozik tenni Tatay ezredes álláspontját és ebben az irányban tesz szakvéleményt a miniszternek, ami annyit jelentene, hogy a honvédek nem kerülnek vissza Aradra.

A város polgársága nevében felkériük Barabás Béla főispánt és Varjassy Lajos polgármestert, járjanak el Szurmay Sándor honvédelmi miniszternél és kériék meg, hogy a város közönsége érdekében tegye fel magát a katonai formákon.

Ugy gondoljuk, hogy az Aradonról származó pótzászlóalji-parancsnok nem érezné jól magát ebben a városban, amelyhez semmiféle szálak sem fűzik s ezért nem is várja át az aradiak kivánságát és nem tudja, mit jelentene Aradnak, ha a honvédek visszakérülnének ide. Mi azonban készséggel felvilágosítjuk Tatay ezredest, hogy hamarosan megszeretné a várost és jól is érezné itt magát annak dacára, hogy az aradi állomásparancsnok nálánál magasabb rangban van. Ez a magasrangú katona tiszt egyike a legszeretetre méltóbb, legnobilesabb, legemberségesebben gondolkodó katonatiszteknek, aki sem a tisztikarral, sem a legénységgel szemben nem érezteti hatalmát. Különben Aradon voltak már honvéd-esapások és soha sem voltak surlódások, holott a legmagasabb rangú parancsnok mindig közös hadseregbeli tiszt volt.

Arra kériük a honvédelmi minisztert, hogy teljesítse Arad város közönségének legfőbb kivánságainak egyikét s ezzel nagy hálaára kötelezzen sok száz aradi családot, amelynek feje most idegenben köteles katonai szolgálatot teljesíteni.

hozzá kezd a ruha kiszabásához. Felbontotta a csomagot, nézegette a szövetet s egyszerre nevetni kezd.

— Miért nevet? — kérdezte az aradi ur.

— Azon nevetek, hogy a közönséget milyen könnyen be lehet csapni. Tessék csak idénézni.

A szabó megmutatta az aradi urnak a szövetnek békebeli számozását, amelyet a budapesti cég a szöveten feljött. A számozás szerint a szövetnek béke-ára 13 korona méterenként. Ki tudja, hány kézen keresztül jutott a szövet a budapesti céghez, amíg ára 13 koronáról 160 koronára emelkedett.

A másik nagyon jellemző eset egy vasúti állomás éttermében történt. Két aradi és egy temesvári ur várakozott az Erdélybe induló vonatra. Beszélgetés közben a temesvári ur elmondta, hogy a kávéházban rövid néhány perc alatt nagyszerű üzletet kötött. Egy gyárosnál felhajszolt 2000 tucat árut és ebből 1000 tucatot eladott a kávéházban egy nagykereskedőnek, aki 6000 korona províziót fizetett ki.

— Ugy-e nagyszerű üzlet a feketekávé mellett, — fejezte be elbeszélését a temesvári ur.

— A másik ezer tucat hol van? — kérdezte az egyik aradi ember.

— A gyárban, volt a válasz.

— Én el tudom adni azt is, — szolt az aradi ur. — Adjon nekem felhatalmazást és én önnek 12000 korona províziót adok.

— Az üzlet megvan kötve.

A temesvári ur átadta a megbízó-levelet, az aradi ur lefizette a 12 ezer koronát és be-

sem várva az erdélyi vonatot, felült a Budapestre induló vonatra. A vonat lépesőjéről egy budapesti cég megbízását mutatta meg a temesvári urnak, amely szerint a szóbanforgó áru tucatiáért 110 koronát kap. A temesvári ember a tucatot 80 koronáért adta el. Az aradi ur a kis üzleten kerek 30 ezer koronát keresett. Az áru tucatiá békében 4 korona 80 fillérbe került. Elképzelhető, hogy az áru egy-egy párjáért mennyit fizet a közönség, amíg ez a detail-kereskedőhöz jut.

Érdekes adatok a marha-, ló- és sertés-árakról.

(Az aradi városi állatorvos nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Sokat irnak és beszélnek most arról, hogyan alakult az élő jószág ára. A mézárás és hentes üzletekben tudvalevőleg még mindig rendkívül drágán árulják a húst, holott ugy hírlik: a szarvasmarha és a sertés ára lényegesen alább szállott. Ez ügyre vonatkozólag kérdést intéztünk Erdős Ignác városi állatorvoshoz, aki a következő információkkal szolgált az Aradi Közlönynek:

— A ló ára egyáltalán nem szállott alá, aminek az az oka, hogy a mezőgazdasági munka még nem fejeződött be. A lovakat csak akkor fogják nagyobb mennyiségben a piacra hozni, ha november végén a mezőgazdaságban már nem lesz rájuk szükség. Ma még ott tartunk, hogy a legrosszabb gebe is ezer-ezeröt-száz koronába kerül, holott ezt néhány évvel ezelőtt nyolcvan-száz koronáért is meg lehetett vásárolni. Most még van a gazdának elég takarmánya és különben is szüksége van a lóra, azért tehát nem igen bocsátja áruba. A szarvasmarháról elhíresztelték, hogy az ára nagyot esett. Ilyen formában a hír nem felel meg a valóságnak. Az tény, hogy a sovány, rossz szarvasmarha ára tényleg alább szállott, a jól hizott jó husu vágómarha azonban még mindig tartja az árát és kilogrammenként átlag négy korona hatvanért vásárolják élőszuliban. A sovány, leromlott vágójószág kilogrammjának ára élőszuliban három-három korona ötven.

— Rendkívül érdekes események történnek a hizott sertés körül. Tudvalevőleg a sertés árát a kormány még a múlt esztendőben maximálta kilogrammonként élőszuliban négy korona hatvan fillérért. Sajnos azonban sem Aradon, sem a környéken nem tudnak a termelőtől ezen az áron sertést vásárolni. A gazdák természetesen nem igyekeznek betartani a maximális árat akkor, amiképpen nyolc-kilenc koronát is kaphatnak élőszuliban kilogrammonként a hizott sertésért. A környéket ugyanis bebarangolják a budapesti és ausztriai nagyobb cégek ügynökei, akik nyolc-kilenc koronát fizetnek a kővér sertés kilogrammjáért. Ezeket a jószágokat Aradon a hentesek levágják és azután Ausztriába szállítják a zsirt kilogrammonként huszonnégy-harminc koronáért. A húst azután Aradon maximális áron adhatják el. Ezen a visszasságon csak úgy lehetne radikálisan segíteni, ha a kormány megtiltani a zsirnak Ausztriába való kivitelét, ez azonban nem történhetik meg. Tudvalevőleg a kormány maga segíti elő a zsirnak Ausztriába való kivitelét amint erről a napokban az Aradi Közlöny is megemlékezett. Amíg a mostani rendszert meg nem szüntetik, addig lehetetlenség lesz normális áron zsirhoz és élősertéshez jutni.

Az „ARADI KÖZLÖNY”-nek nemcsak közleményei, hanem a hírtételével is érdekesek.

Válasz egy szászvárosi panaszos levélre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Néhány nappal ezelőtt panaszos levelet kaptunk szászvárosi olvasóinktól, amelyben elmondották, hogy hozzánk menekülnek és bennünket kérnek az ottani dohány mizéria miatt.

— Kérjük az Aradi Közlönyt — írják szórol-szóra — emelje fel a szavát, mert úgy sejtjük és reméljük, hogy az ország legnagyobb publicitással bíró vidéki napilapjának a segítségével végre a mi panaszunkat is meghallják az illetékes körök és segítenek azon a sok ezer bajon, amely bennünket itteni hatóságaink szemeláttára gyötör.

Az Aradi Közlöny szerkesztősége megbizta ottani tudósítóját, hogy járjon alaposan utána a panaszos levélben megemlített tényeknek, csináljon intervjút a hatóságok fejeivel és küldje be nekünk az egész anyagot. Tudósítónk, hogy eleget tehessen a megbízatásnak, néhány napi türelmet kért, így tehát még nem utathattuk el a nyilvánosság elé a szegény szászvárosiak gyötrődéseit, amikor ma a kerünkbe került az ottani, igen fontos szerepet betöltő helyi lap, a „Szászváros és Vidéke“. Legnagyobb meglepetésünkre azt vettük benne észre, hogy a csendes hangú, mindig tárgyilagosan író lapunkban tátognak a fehér abakok. Sejtettük, hogy ez az újság nem valami nadseregeiles, vagy Vázsonyi Vilmos cenzura rendeletével homlokegyenest ellenkező cselekmény miatt szenved a cenzornak szigorú kezét, hanem bizonyára

valami helyi nagyságnak nem tetsző, kellemetlen ügyet toltott szővé

és ezért siettek elnémitani a hangját. Összetegést kerestünk és találtunk a nekünk írt panaszos levél és lapunk megrendszabályozása között és sejtelmünk nem csalt, mert a demokrácia szellemének nagyobb dicsőségére a klotürt merészeli alkalmazni a helyettes rendőrkapitány azzal a sajtóval szemben, amely az utcák tisztántartásának hiányát és a dohánykiosztás körül történő felháborító igazságtalanságot szóvá meri tenni. Megértettük, hogy a derék Szászvárosiak miért menekülnek Aradra, az Aradi Közlönyhöz, miért kéri a mi segítségünket és szavunk messze hangzó erejét, a maguk bajainak orvoslására. Láttuk, hogy a maguk helyi kiskirályával szemben az a remény és bátor gondolat él bennük, hogy az aradi cenzura mégis csak szélesebb látókörű, emelkedettebb nivóju és nem siet az utcák piszkát a városi tanács nyakába sózni akaszó rendőrtisztviselők védelmére.

Tudniillik Szászvárosban a cenzurát, az ottani helyettes rendőrkapitány gyakorolja és nem tűri, hogy a „Szászváros és Vidéke“ az utcák tisztáltsága miatt a városi tanács mellett, a rendőrséget is felelősségre vonja és ezért az erről a kérdéstről írt néhány soros cik eskéből a dalt betűkből szedett részeket törölte.

Az utcánk tisztasága.

„Nálunk ez a kérdés is örökké kérdés marad: Utcaink szennyesek, piszkosak, szeméttel telvők s büzt terjesztők, miért!?”

A városi tanács és a rendőrség kötelessége az utcák rendbentartása felett intézkedni. A közönségnek mindegy, hogy vagy csak a városi tanács, vagy csak a rendőrség, vagy együttesen mindketten intézkednek, rendelkeznek az

utcák rendbentartása felett, de rendnek muszáj lenni, mert elvégre azért fizeti őket, hogy ellássák a hivatalukkal járó teendőket. Tessék megnézni (és szagolni) utcáinkat s elolvasni a köztisztaságra vonatkozó miniszteri rendeleteket s akkor rájövünk, hogy e kérdés megoldása sem a söhivatal körébe tartozik“.

Mikor a háború megindult és a cenzura kénytelen volt minden irányítás és felülről jövő utasítás nélkül a maga nagy és felelősségteljes feladatát ex abrupto megkezdeni, akkor hallatszottak olyan panaszok, hogy egyik-másik helyen a helyi potentátumok lélegzetvesztve szaladtak a cenzorokhoz, ha a lapok oly merészek voltak és télszeg vagy ostoba intézkedéseiken végig sujtottak. A magyar cenzorok voltak olyan gavallérok, hogy ezeket az urakat a lapokhoz utasították és azt mondták nekik, hogy ezt a bajukat egyengessék el a sajtónál, de a cenzor nem arra való, hogy a kis istenek trónját támogassa. Sőt a cenzorok voltak olyan gavallérok, hogy azokat a cikkeket, amelyek az ő működésükről jelentek meg a lapokban, érintetlenül hagyták, mert tisztában voltak a sajtószabadság fogalmával, amelyeket csak a legfőbb érdekből: a hadviselésnek és az állam integritásának érdekében, merészelt korlátok közé szorítani a kivételes hatalommal bíró kormány.

Tovább lapoztunk a szegény megnyomortott Szászváros és Vidékében és ismét egy hosszú tátongó üresség fehérlett felénk. Ismét egy hatalmas ablakot vágott a cenzor ur, az ottani helyettes rendőrkapitány a lapba. Okulva az előbbi hasábokon történeteken, bizonyosra vettük, hogy ismét valami helyi jellegű kellemetlenkedést követhetett el a lap és bizonyára a cenzor azt hitte, hogy legalább is a vezérkari főnököt védi a megkritikától, amikor izgalmatlanul kipusztította az újságból azt a cikket, amelyben megtörtént tények alapján a legszárzabb és legridegebb tárgyilagossággal, végre hangot mert adni a szerkesztőség, azoknak

a visszaéléseknek, amelyek az ottani dohánykiosztás körül Szászvárosban történnék.

Válaszul szászvárosi olvasóink hozzánk írt panaszára, klasszikusabban nem felelhetünk, mintha leadjuk szórol-szóra azt a riportot, amelyet az ő derék helyi lapjuk írt meg a dohánymizériának okáról és amelyet hatalmas cenzoruk „elsülyesztett“ előlük. Vagy azért, mert félt, hogy Cadorna esetleg megtudja, hogy a szászvárosi nagy trafikból a dévai tisztviselők viszik el a dohányt és ezért betör Szászvárosba, vagy pedig egy még magasabb szempont vezette őt, a kartársi szeretet, amely ébren örködik affelet, hogy a dévai tisztviselő kollegákról kellemetlent a szászvárosiak ne olvassanak. Mikor e sorokat írjuk, izgatottan várjuk éppen Czernin Ottokár grófnak a külügyi helyzetről leendő mai nyilatkozatát és kíváncsian lessük, vajjon mit szól a szászvárosi nagy trafikban történt dohány kiosztásról. (A külügyminiszter, mint késő éjjeli budapesti tudósítónk telefonálja, a világháborúnak erről a legnagyobb problémájáról sajnos nem nyilatkozott, de a szászvárosi cenzornak sifrizott sürgönyben köszönte meg, amiért a megszületendő világbékét fenyegető eme sajtómerénnyel szemben oly snájdigul és okosan járt el. A szerk.)

Nem tudjuk, hogy tetszik-e majd a szászvárosi cenzornak, ha mi leközzöljük a borzasztó cikket és ezáltal felduljuk a szászvárosiak nyugalmát, de mi még sem akarjuk megfosztani olvasóinkat attól az élvezettől, hogy egy vidéki nagy trafik kedves manipulációját meg ne ismertessük velük“.

Megtörtént.

„Ugy írjuk le, ahogy megtörtént: Szászvárosban már több hete nem volt dohánykiosztás. T. i. nagytőzsde nem kapott a dévai raktárból. Ugylátszik ott sem volt. F. hó 24-én hétfőn végre megjött a dohányfélék szállítmánya s 25-ikén kedden megkezdődött a szétosztás. E napon százak és százak tolongtak a nagytőzsde ajtaja előtt, hogy egy kis „füstölő“-höz juthassanak. Az eladás a rend fentartása érdekében a csendőri segédlettel folyt, egy kicsi lassu tempóban, de hát hadi lássa a világ, hogy dohánykiosztás van. Négy óra előtt pár perccel a nagytőzsde vezetője az ott szolgáló teljesítő csendőrmesternek azt mondta, hogy nincs több dohány, az üzletet becsukja, oszlassa szét az ott várakozó népet. Megtörtént. Lárma, zaj, zugolódás követte ezt s a dohányra váró katonák között is csak egy százados parancsa tudott rendet teremteni, minden áron dohányt akartak.

„Nincs dohány — van dohány“ cím alatt foglalkoztunk már a dohánykiosztás bajaival, de úgy látszik ezt a „mottó“-t a helybeli nagytőzsde magáévá tette, mert tényleg az nap délutánján még 2 zsák, 2 fonottkosár és 1 kéziböröndnyi dohányt adott el. Ugyanis a csendőrmester bizalmasan értesült, hogy bár elől bevan zárva a trafik, hátul viszik el a dohányt. Utánna járt a dolognak s rájött, hogy a fentemlített dohánymennyiség a „Central“-szálló 30-as számú szobájában hever.

E szobát aznap érkezett két dévai pénzügyi tisztviselő lakta, akik Papp Zsigmond csendőr alörnmester kérdésére kijelentették, hogy a dohányt a dévai pénzügyi tisztviselőkar megbízásából vásárolták, mivel Déván nincs dohány. Mivel ezt igazolni nem tudták, az örnmester a dohányt lefoglalta s jegyzék mellett a helybeli rendőrkapitányságnak átadta, eljárásról pedig felettes hatóságának jelentést tett. A két zsákban volt 300 csomag 40 filléres cigarettadohány, 10 doboz Hercegovina á 4 K 80 fillér, 100 drb. Kubaszivar, 400 csomag 10 filléres pipadohány, a három böröndben volt: 600 csomag pipadohány á 10 fillér, 300 csomag kapadohány á 13 fillér, 200 drb. Kubaszivar, 300 drb. rövidszivar és 20 csomag finomabb pipadohány á 1 K 44 fillér, összérték 436 K 80 fillér.

A lefoglalt dohányt f. hó 27-én a rendőrkapitány felsőbb utasításra kiadta a vásárlóknak — miután úgy látszik — megbízatásukat kellőleg igazolták. Az örnmester ténykedése a köz érdekében való volt, mert hiszen két egyénnek ebben a dohányinséges világban annyi dohány nem dukál.

Városi polgárságunknak azon kívánsága jogos, hogy az ide irányított dohánymennyiséget az itteni lakosok között kell szétosztani. Déván van nagyraktár, nagytőzsde s így egy kissé furcsa, hogy a dévai pénzügyi tisztviselők mégis Szászvárosban szerzik be szükségleteiket. E körülmény a „Hunyadvármegeye“ c. dévai lapunk 34-ik (augusztus 28-iki) számában „Dohány“ cím alatt megjelent cikkét juttatja eszünkbe.

A helybeli nagytőzsdés nem azért kapta és hozta Déváról ide a dohánykészletet, hogy azt megint a dévaiaknak árusítsa el. Városunk polgársága — amint értesültünk — ezen eljárásért a pénzügyminiszterhez fog panasszal élni. Rendes szokás szerint 100 és 100 polgárt küldenek el a nagytőzsdéből ezzel: nincs dohány, de most újra beigazolódtott, hogy van dohány! 1520 csomag pipa- és kapadohány! Hány szászvárosi polgár igénye lett volna csupán ezzel kielégítve! Szegény Kolumbusz Kristóf, ha sejtette volna, hogy mennyi bajt okoz még a dohány minálunk, bizony nem fedezte volna fel Amerikát, a dohány hazáját.

Reméljük, hogy úgy a nekünk panaszos levelet írt szászvárosi olvasóink, mint az ottani cenzor meglesznek velünk előgedve

Visszaélések a petróleum körül.

(Erdekes kihágási ügy az aradvárosi tanács előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város tanácsa a mai viszonyokat élénken jellemző, rendkívül érdekes ügyben hozott másodfoku ítéletet. Egyik aradi kereskedő ellen árdrágítás miatt eljárást indítottak, mert a petróleumhoz hasonló folyadékot hozott forgalomba és *terpentin-pótlék* név alatt literjét négy-öt koronáért árusította. A kereskedő ellen megindított kihágási ügy aktáit az aradi rendőrbíróság átküldte az aradi kereskedelmi és iparkamarához véleményadás céljából. A kereskedelmi és iparkamara feltűnést keltő átiratban válaszolt a rendőrbíróságnak.

— Amióta a kormány maximálta a petróleum és a benzin árát — írja a kamara — azóta a legtöbb petróleumfinomító vállalat valóban különös gyakorlatot honosított meg. A petróleum árát tudvalevőleg a kormány métermázsánként átlag negyven koronában, abenzinét pedig átlag három-négy koronában maximálta. A petróleumfinomító vállalatok, amelyek eme cikkek előállításával és forgalombahozatalával foglalkoznak, természetesen kevéslik ezt az árat, mert emellett csak normális hasznot tudnának szerezni. Már pedig ők horribilis haszonraigyekeznek a háboruban szert tenni, amint azt mérlegelik is bizonyítják. A petróleum és benzin maximális árát úgy játszik ki, hogy *abenzin, a terpentin és a petróleum keverékéből új folyadékot készítenek, amelyet elneveznek petrolinnak, terpolnak, terpentin pótléknak és három-négy száz korért hozzák forgalomba métermázsáját.* Mi már felhívtuk erre a körülményre a kormány figyelmét és arra kértük: szigorúan ellenőriztesse a petróleumfinomító vállalatokat, mert eme gyakorlat mellett a lakosság nem juthat a maximális áron megállapított petróleumhoz és benzinhoz, hanem kénytelen könnyen robbanó kotyvalékként igen drága pénzt fizetni.

A kamara az eléje került ügyben azt a véleményt nyilvánította, hogy *az aradi kereskedő nem büntethető*, mert számlával igazolja, hogy a budapesti nagykereskedőtől is rendkívül drágán tudta beszerezni a terpentin-pótléket és csak a normális haszon mellett adta azt tovább. E szakvélemény alapján az aradi rendőrbíróság felmentette a kereskedőt a kihágás vádjáról. Az ügyészi megbízott megfeleltette az ítéletet és a városi tanács tegnap foglalkozott az ügygyel. *A tanács megese mmisítette a rendőrbíróság ítéletét és utasítja a rendőrbíróságot, hogy küldje át az ügyet ismét a kamarához, amely aztán vegyileg vizsgálta meg a lefoglalt folyadékot, vajjon az csakugyan terpentin-pótlék-e, vagy pedig közönséges petróleum.* A tanács teljes mértékben honoralja a kamarának a petróleum finomítók ellen emelt panaszát és elhatározta, hogy az iratokat átteszi az illetékes rendőrbírósághoz, amelyet felkér arra, járjon el úgy a terpentin pótléket eladó budapesti nagykereskedő, mint az azt előállító petróleumfinomító vállalat ellen. A tanács elhatározása általános helyesléssel fog találkozni, mert az árdrágító visszaéléseket valóban csak úgy lehet igazságosan megtorolni, és csirőjában elfojtani, ha azokat is felelősségre vonják, akik az árdrágítás lavináját megindították. Ed-

dig ugyanis a hatalmas tőkével és nagyszerű összeköttetésekkel rendelkező gyáros, valamint a budapesti nagykereskedő megtorlatlanul folytathatott árdrágító manipulációt és csupán a vidéki kiskereskedőt vonták felelőségre, holott ő akaratlan eszköze a központból megindított árdrágító merénylőknek. Remélhető, hogy az aradi tanács példáját más vidéki hatóságok is követni fogják és megbüntetik, vagy legalább is megfélemlítetik a szédületes haszonra dolgozó gyárosokat.

Háborus rendeletek

garmadája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hivatalos lap mai száma egy sereg olyan rendeletet közöl, amely az *Országos Közélemezési Hivatal* új érájának fokozott tevékenységét és sok irányban kiterjedő munkásságát bizonyítja.

Az első ilyen rendelet azt a kevésbé örvendetes hírt közli, hogy *ezentul egy zsirtalan nap helyett kettő lesz.* A rendelet szerint a hét két napján és pedig hétfőn és pénteken az ételek kiszolgáltatásért szolgáló üzletekben tilos olyan ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni, amelyeknek előállításához sertészsír, szalonna, margarin, vaj, növényzsír, növényi olaj, vagy emberi élvezetre alkalmas bármely zsiradék felhasználása szükséges.

Hogy a vadhus se maradjon gondozatlannal, az Országos Közélemezési Hivatalt vezető miniszter az ország vad- és vadhusszükségletének ellátása, valamint a kivétel lebonyolítása céljából Vadforgalmi Irodát alakít s egyben megállapítja a leölt vadért és vadhusért követelhető legmagasabb árakat. Ezek szerint a kiskereskedés detaileladásánál kérhet szárvas bika comb és gerincért tíz koronát, lapockáért nyolc koronát, pörköltért négy koronát, özcombért tizenegy koronát, özgerincért tizenkét koronát, pörköltért öt koronát, vaddisznóért kilogrammonként hat korona ötven fillért, nyulért darabonként tizennégy koronát, 1918. március 1-től kezdődőleg az eladásra kerülő fagyasztott vad eladási árához minden megkezdett hónap után még további öt százaléktól ártöbblet számítható.

Egy harmadik rendelet megszabja, hogy a dobozban vagy zacskóban csomagolt malátakávé legmagasabb eladási ára közvetlenül a fogyasztóknak árusító kereskedőnél dobozban való eladásnál 3 korona 50 fillér kg.-ként, zacskóban 2 korona 20 fillér. Malátakávéét ömlesztve csakis az Országos Közélemezési Hivatal vezető m. kir. miniszter engedélyével szabad forgalomba hozni. Amennyiben a malátakávé nem ömlesztve kerül forgalomba, azt csupán eredeti csomagolásban szabad árusítani.

A negyedik rendelet szerint *ezentul leölt sertéseket*, akár egészben, akár felőbe vágva vagy feldarabolva, továbbá szalonnát, hájat, zsírt, füstölt húst, sonkát, stb. csak szállítási igazolvánnyal szabad szállítani. Ugyancsak szállítási igazolvánnyal lehet *ezentul nyers vagy feldolgozott konzervált zöldséget, főzelékféléket és gyümölcsöket*, valamint tehéntejből és juhtejből készült mindennemű termékeket vasuton vagy hajón szállítani.

Megjelent végül ma egy rendelt, amely szerint a teljes, valamint a lefőlözött tejnek átlatetés céljaira való felhasználása tilos.

Csak legyen, aki ezt a sok rendeletet megtartja!

Bárki saját házában, illetve gazdaságában vagy idegen hízalótelepen, de a saját szükségletére annyi sertést hízalhat, a hány sertés zsírára s szalonnájára: a háztartásában el látást élvező személyek eltartására szüksége van. Kettőnél többet azonban saját céljára senki sem hízalhat. A termelő a háztartási és gazdasági szükségletét meghaladó számban csak hatósági engedéllyel hízalhat. Az enge-

délyt ötven darabig a törvényhatóság első tisztviselője, ezen felül a földművelésügyi miniszter adja.

Az engedéllyel hízalt sertések csak közfogyasztásra használhatók fel.

A sertésekkel darabonként 5 métermázsánál több takarmányt föjetetni nem szabad. Ebből legfeljebb két mázsa lehet árpa. A takarmányt a földművelésügyi miniszter a Hadi Termény útján utalványozza.

Ötven kilónál könnyebb sertést közszükségleti célokra hízalni nem szabad. A hízalást a Közélemezési Hivatal elnöke a helyszínen ellenőrizheti.

A hivatalos lap mai száma a minisztérium rendeletét közli, amely szerint ruházati cikkeket és azok előállítására alkalmas szövetműveket a magyar szent korona országain kívül eső területre csak szállítási igazolvánnyal szabad szállítani. A szállítási korlátozás kiterjed a felsorolt ruházati cikkeknek abban az esetben is, ha azok ócska állapotban vannak. A szállítási igazolvány komplikációkat fog okozni azoknak a kereskedőknek, akik Ausztriából bizonyos árakat kapnak s azokat időnként kiszállítani kötelesek.

Változatlan harctéri helyzet.

Budapest, október 2. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

A helyzet valamennyi harctéren változatlan. **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Pergőtüz Flandriában.

Berlin, október 2. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

A flandriai arcvonal közepén erős tüzéségi harc folyt, amely Lange-mark és Hollebecke között több ízben heves pergő tüzhullámokká fokozódott. Reggel rohamcsapatunk a Poligon-erdőben a Monin—Yperni uttól északra, mintegy ötszáz méter mélységű harci területet ragadtak el az angoloktól, amelyet ismételt erős ellentámadásokkal szemben megtartottak. Az ellenség tetemes veszteségeken felül foglyokat veszített.

A német trónörökös hadcsoportja:

Soissonstól északra keletre a tüzéségek harci tevékenysége erősödött. Verdun előtt a tüzharc, a Maas keleti partján végrehajtott egyik sikeres vállalkozásunk kapcsán, élénk volt. Beconvauxnál reggel gyalogos rohamcsoportok, utászokkal egészen a francia állás hátsó vonaláig törtek előre, ott az árokműveket szétrombolták és parancs szerint visszatértek saját állásukba, több mint száz foglyot hozva magukkal.

A keleti harctéren és a macedon arcvonalon, csekély harci tevékenység mellett a helyzet változatlan maradt. **Ludendorff**, első főszállás mestere. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

TANÜGY.

— Athelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Vlakoviczné* Judali Sarolta tencsényi áll. felső leányiskolai rendes tanítónőt az aradi áll. felső leányiskolához helyezte át. Az igazságügyminiszter *Bozóky* Mátvász dr. budapesti kir. törvényszéki bírót a Kuriahoz tanácsjegyzővé berendelt.

HIREK.

Október 6.

Arad város közönsége az idén is a hála és kegyelet érzetével adózik az örökéletű aradi Tizenhárom Vértanu szent emlékezetének.

A jelenlegi rendkívüli időkre való tekintettel, kegyeletünket minden külső pompa nélkül, de igaz, meleg, hazafias érzéssel fogjuk kifejezni.

Október hó 6-án délelőtt 10 órakor a római katolikus templomban gyászmise lesz. Az istentisztelet után az ünneplő közönség a Vértanuszobrához megy, ahol a polgármester Arad sz. kir. város közönsége nevében koszorút helyez a szobor talapzatára.

A nemzeti ünnepre Arad sz. kir. város és Aradvármegye összes tisztviselőit, tanárait, tanítóit, valamennyi egyesületet és Arad város összes polgárait tisztelettel meghívom.

Varjassy Lajos,
polgármester.

— **A király gratulált Hindenburgnak.** Bécsből jelentik: Károly király a nagyfőhadiszállásra küldte el szárnysegédjét Hindenburghoz intézett igen meleg hangu üdvözlő levéllel, amelyben őfelsége szerenese kívánatait fejezi ki a vezértábornagy hetvenedik születésnapjára.

— **Megoperálták a király öccsét.** Bécsből jelentik: Miksa főherceget ma vakbélgyulladásban megoperálták. Az operáció kitünően sikerült.

— **Az osztrák kormányválság.** Bécsből jelentik: Az osztrák belpolitikai helyzet akut válság felé közeledik. A kormányt az a veszedelem fenyegeti, hogy nem hosszabbítja meg az október harmincegyedikén lejáró költségvetési felhatalmazást. Ez esetben a kormány ismét rendeletekkel fog kormányozni, vagy pedig utolsó próbát tesz a parlamenti többség biztositására. A döntésnek a legközelebbi időben be kell következnie. A helytartókat és a tartományfőnököket Bécsbe idézték, hogy a választásokra való tekintettel a tartományok hangulatát megismerjék. Nincs kizárva, hogy ez év vége a hat évvel ezelőtt választott parlament végét is jelenti.

— **A külügyminiszter Budapesten.** Cernin Ottokár gróf külügyminiszter ma délelőtt Budapestre érkezett. A miniszter eredeti tervétől eltérően csak egy napot tölt a fővárosban és más alkalmat keres, hogy a politikai pártokkal érintkezzen. Sürgős teendők miatt vissza kellett utaznia Bécsbe. Wekerle Sándor miniszterelnök ebédjén tartott beszédét lapunk vezető helyén közöljük.

— **Stuttgart bombázása a levegőből.** Stuttgartból jelentik: Hétfő éjszaka tizenegy óra harmincöt perc és tizenkét óra negyvenöt perc között ellenséges repülők légi támadást intéztek a város ellen. A bombák legnagyobb részt utcákra és szabad terekre hullottak és ablakon, tetőcserepeken kívül nem okoztak nagyobb anyagi kárt. A bombák több embert megsebesítettek, köztük négy asszony, egy fiú és három férfi meghalt. Az ellenséges repülőgépeket elhárító tüzelésünk elűzte. Mára virradó éjszaka Stuttgart környékén támadtak sikertelenül az ellenséges repülőgépek.

— **D'Annunzio őrnagy.** Luganóból jelentik: D'Annunziót őrnaggyá nevezték ki. Peppino Garibaldi egy brigád parancsnokságát kapta.

— **Kinevezés.** A földművelésügyi miniszter Meisner Ernő m. kir. gazdasági felügyelőt a VII. fizetési osztályba kinevezte.

— **Vörös keresztos kitüntetések.** Ferenc Salvator főherceg királyi fensége, mint az osztrák Vörös Kereszt egyesület és a magyar szent korona országai Vörös Kereszt egyesületének védnökhelyettese Berg Tivadár vör. ker. főkegyelet elnökének Kudzsir, dr. Bodola Zoltánné vör. ker. főkegyelet elnöknőjének Marosillye, Csató Pál vör. ker. főkegyelet elnökének Marosillye, dr. Csepelyi Albert orvosnak Kudzsir, Csuhar Lajos vármegyei vör. ker. választmány elnökének Déva, dr. Filtsch Frigyes orvosnak Lupény, esikkarefalvi dr. Gidró Jenő főbányaeosvosnak Vulkán, dr. Korányi Sámuel orvosnak Marosillye és Pogány Károly vör. ker. főkegyelet elnökének Hátszeg, a háború alatt a katonai egészségügy körül szerzett kiváló érdemeik elismerésül a Vörös Kereszt hadiékítményes II. osztályu díszjelvényt díjmentesen adományozni méltóztatott.

— **Kitüntetések.** A király az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül Maurer János szakaszvezetőnek és Hoffmann Lajos tiszthelyettesnek a 2. honvéd gyalogezredben az I. osztályu ezüst vitézségi érmet adományozta.

— **Egy újságíró hadi kitüntetése.** A király a háborúban teljesített kiváló harctéri szolgálatai elismerésül Lázár Miklós hírlapírónak, a Déli Hírlap felelős szerkesztőjének a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.

— **Előléptetések.** A király Goldschmidt Lipót 33. gyalogezredbeli zászlóst hadnaggyá, Ambrus Pál, Gemes Géza, Szabados Árpád, Flórián Géza dr., Selényi Marcell, Szász Jenő, Marton Gyula és Schulteis Zoltán 2. honvéd gyalogezredbeli tiszthelyetteseket zászlósokká nevezte ki. — A király Kara Istvánt, a 26. gyalogezred a Heeresbahnhoz beosztott hadnaggyát, főhadnaggyá léptette elő.

— **Kitüntetett főispáni titkár.** Dr. Horváth Bélának, Aradvármegye főispáni titkárának a király a hadviselés érdekében kifejtett eredményes működéséért a polgári hadi érdemrend harmadik osztályát adományozta.

— **Megüresedett katonai alapítványi helyek.** A cs. és kir. hadügyminiszterium több megüresedett katonai alapítványi hely betöltésére pályázatot hirdet. Az érdeklődőknek részletes felvilágosítással szolgál a cs. és kir. ténparancsnokság (Arad-vár.) Tájékoztatás végett közöljük a megüresedett alapítványi helyek címét: Nagysíkai Kiss Árpád altábornagy tüzérségi alapítvány, Wilhelm Henrik és Lambrecht Mária alapítvány, Tescheni tartalék egészségügyi csapat altiszteinek alapítványa, Brach Róbert nyugállományu hadnagy felajánlása (ellátási illetékei), Sollberger Viktoria alapítványa, Dr. Riedl Károly törzsorvos alapítványa, Kufner Ignác sörfőzõmester alapítványa, Schmidt Karolina alapítványa.

— **Értékpapírok záró árfolyama.** Budapest-ről telefonálják tudósítók: A magánforgalomban ma a következő záró kurzusok voltak: Magyar Hitel 1253, Osztrák Hitel 908, Agrár-bank 948, Főbank 895, Hazai Bank 490, Kereskedelmi Bank 5690, Magyar bank 835, Magyar Általános Köszénbánya 2330, Salgótarjáni kőszénbánya 1165, Beocsími cementgyár 1125, Első budapesti gőzmalom 3310, Viktoria malom 1800, Konkordia malom 980, Borsod-miskolci 1790, Rimamurányi vasmű 1142, Ganz-Danubius 430, Fegyver- és gépgyár 1250, Rugyantagyár 1295, Klotild vegyipar 640, Nasiet tanningsyár 3200, Osztrák-magyar államvasut 1111, Atlantika 1690.

— **Mindenki kiszámíthatja a hirdetések árát.** Az aradi napilapok október elsejével egy sürges új hirdetési árszabást léptettek életbe, a melynek nagy előnye a közönségre nézve, hogy ottlón mindenki könnyen kiszámíthatja feladandó hirdetésének árát. A lapok áttértek a centiméter számításra úgy, amint ezt a fővárosi lapok már régen bevezették. A hirdetés ára centiméterenként egy koronába kerül, vagyis ahány centiméter magassága a hirdetés, annyi korona az ára. Az apróhirdetések ára is megváltozott. A legkisebb apróhirdetés 10 szóig 2 koronába kerül.

— **Öt millió Vilmos császár gyilkosának.** Berlinből jelentik: Francia lapok, köztük a Le Journal, jelentik, hogy Bulvane amerikai város polgárai öt millió frankot tüzték ki Vilmos császár meggyilkolására. Amerika, amióta belevatkozott a háborúba, úgy látszik magáévá tette a többi kulturált államok harci modorát. Bulvane város lakosai hű olvasói lehetnek a John Bull című angol folyóiratnak, amely nemrég közölt egy cikket arról, hogyan lehetne Vilmos császárt meggyilkolni, egyuttal úgy látszik, lelkes hívei a szerajevói orgyilkosoknak is.

— **Carpékat bíróság elé idézik.** Zürichből jelentik: Angol lapok jelentése szerint a jassyi román bíróság mindazokat a román képviselőket, akik a megszállott területen maradtak, köztük Carpot, Stere tanárt, Stirbey György herceget, Jarca generálist felhívta, jelenjenek meg előtte, hogy az ellenség által megszállott területen való maradásukért ítéletet mondjon felettük.

— **Kornilov fogságban.** Genfből jelentik: A Petit Journal jelenti, hogy Kornilov tábornok Pétervárra érkezett és tizenhárom generáissal együtt a Péter Pál erődbe szállították.

— **Az öregek behívása Angliában.** Stockholmból jelentik: Londonban a hadügyi hivatal megkezdte szeptember huszonötödikén a negyvenhárom-negyvenöt éves férfiak behívását.

— **Kik az éjjeli munkások?** Budapest-ről jelentik: A Közélelmezési Hivatal tudvalevően negyven deka napi lisztfogyasztást állapított meg a nehéz munkások és az éjjeli munkát végzők számára. Vitássá vált, hogy kik számíthatnak az éjjeli munkások közé. Ennek eldöntésére értekezletet tartottak a városházán, a melyre meghívták az összes ipari és gyári érdekeltségeket. Az értekezlet azokat sorozta éjjeli munkások közé, akiknek munkaidejéből rendszerint hat óra esik az esti hat óra és reggeli hat óra közé. Kimondta még az értekezlet, hogy azok a munkások, akik felváltva hetenként vagy más más időközökben rendszeresen dolgoznak éjjel, szintén éjjeli munkásoknak minősíthetők és úgy a nők, mint a fiatalok, egyenlő elbánás alá esnek. Ezek szerint a felemelt lisztadag megilleti nemcsak a kimondottan fizikai munkával foglalkozókat, hanem a reggeli lapoknál lévő újságírók közül is minazokat, akik éjjel dolgoznak.

— **Anglia cserben hagyja Oroszországot.** Stockholmból jelentik: A Sunday Times című angol lap a következő bizonyítványt állítja ki az angolok szövetségi hűségéről: Az oroszországi helyzet reménytelensége most már nyilvánvaló, a miniszterelnöknek keleti szövetségessüinkről pénteken este tett nyilatkozata nagyon óvatos volt, de ha tudunk a sorok közt olvasni, észre kellett venni, hogy véleménye szerint Oroszország a legközelebbi időre valóban el van intézve. Ha Oroszországtól nem várhatunk semmit, akkor bizonyára kötelezettségeink sincsenek vele szemben. Ha így áll a dolog, felmerül a kérdés, nem kellene-e keleti politikánkat módosítani?

LEGUJABB.

Röggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Támadás a német katonák ellen a bécsi parlamentben.

Bécs. A Reichsrath mai ülésén ismét botrányos jelenetek játszódtak le. Több felszólalás után *Dasinzy* lengyel szocialista képviselő tiltakozott az ellen, hogy az ötödik hadsereg parancsnok uszítást adott ki, hogy minden *civil ember köteles a tisztiket meghajlással üdvözölni*. Panaszt emelt az ellen is, hogy főként német csapatok rekvirálták az élelmiszereket, fosztogattak, de nem azért, hogy magukat lássák el, hanem hogy az élelmiszereket kiküldjék Németországba. Oriási láрма következett ekkor.

Hartel: Most kezdődik a hecc Németország ellen. *Dasinzy* folytatja: Néhány nappal ezelőtt egy vasúti állomáson nyolc német leplombált kocsit nyitottak ki, melyekben öt kilós csomagok voltak Németország minden részére címezve. *Teufel*: Ezért véreznek a németek értetek? *Prokesch*: Ez a front mögötti hős megint kitér a száját. *Teufel*: A lengyel zsidók mindent összevásárolnak. *Prokesch*: A lengyel zsidóknak megbízatásuk van, hogy a hadsereg részére vásároljanak. *Mühlwert*: Ez butaság. *Dasinzy*: Az országban éhínség uralkodik, az evakuált lakosságot visszaengedik, de arra nem gondolnak, hogy a helységek már teljesen elvannak pusztítva. Levelet kaptam... *Teufel* közbekiált: Az entente-től!

A lengyelk felugrának helyükről, és *Teufel* felé kiabálnak: Aljasság, szemtelenség, rágalom! *Dasinzy*: A német katonák egy árvaotthonban az árva gyermekek részére felhalmozott élelmiszereket rekvirálták. *Teufel*: Nem vagyunk olyan buták, hogy ezt el is higyük. *Dasinzy*: Hajlandó vagyok a helyet is megnevezni és a tényét okmányokkal igazolni.

Serbu képviselő a romániai kérdésről foglalkozott. Elmondotta, hogy *Tisza István* grófnak a magyarországi románokkal szemben követett politikája sokban hozzájárult ahhoz, hogy a román oligarcha párt minden józanság ellenére hadat üzent a monarchiának. A magyarországi románok kérdésével is foglalkozott a képviselő és azt a kijelentést tette, hogy a magyarországi románok kulturális, politikai és nemzeti téren meg vannak fosztva minden szabadságtól.

Genf. A párisi szocialista konferencia elvetette a kisebbségnek azt az indítványát, hogy mondják ki Franciaország jogát Elzász-Lotharingiára és a többségnek azt az indítványát fogadta el, amely a rögtöni békekötést sürgeti.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Repülőink az elmúlt éjjel ismét megtámadták Londont, Ramsgatet és Dover-t.

Mensa megnyitán kívül 40 szegény egyetemi hallgató lakásának biztosítása az eddigi biztató eredménye.

— **Elítélt árdrágító.** Az aradi piacon *Peřkoronát* és még többet kért egy darab hizott libáért, amelynek a rendes piaci ára csak negyvenötven korona. Az árdrágító asszonyt előállították a rendőrségre és *Grumáz László* dr. rendőrbíró két napi elzárásra és huszonöt korona pénzbüntetésre ítélte.

— **Leleplezett tolvajbanda.** Az aradi vasúti állomás fosztogatói közül a rendőrség csak az elmúlt napokban tett ártalmatlanná egy nagyobb tolvajbandát és most egy újabb bünszövevény került hurokra. Pár nappal ezelőtt letartóztatták *Ungár János* vasúti kerteszt, akiről kiderült, kiderült, hogy a lopások egész tömegét követte el. *Börcsök Lajos* és *Kovács Károly* detektívek tegnap kint jártak a vasúti állomáson, hogy *Ungár* ügyében nyomozzanak és közben egy vasúti altiszt lakásán házkutatást tartottak. A házkutatás meglepő eredménnyel járt, amennyiben a talált lopott holmikon kívül rájöttek, hogy a vasúti állomáson veszteglő *Feřkov Istvánné* tomesnagyalnő asszony hetven herkocsíknak egy újabb fosztogató társasága van. Annak a vasúti altisztnek a felesége, akinél a detektívek a házkutatást tartották, ugyanis bevallotta, ha már rájöttek férjének bűnére, hogy kik voltak urának társai. A szövetséges tizenöt tagból állott, akik ellen a rendőrségben megindították a vizsgálatot.

OLVASSA NAPONTA

Az „Aradi Közlöny” apróhirdetését.

Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 költsétele apróhirdetés található az „Aradi Közlöny”-ben. —

Aradi köztisztviselők

Követeléseik.

Az állami tisztviselők országos gyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A tisztviselők mai szégyenteljes anyagi, kulturális, társadalmi és politikai elmaradottsága kiáltóan bizonyítja, hogy az eddigi közduló rendszerű tisztviselői mozgalmak hiábavalók voltak. Ez a ma már minden tisztviselőbe beékelődött tapasztalat kényszerítette ki az Országos Tisztviselő Egylet október 7-én Budapesten tartandó rendkívüli közgyűlését, melynek tárgya az emlékezetes húsvéti közgyűlés határozatainak revíziója és a szolgálati pragmatika ügye. A tisztviselők keserősége olyan nagy, hogy az előjelek szerint a rendkívüli közgyűlés lefolyása igen szenvedélyes hangú lesz s a tisztviselők tízezrekre menő tömege készül helyzetük tarthatatlansága mellett demonstrálni.

A mozgalomból, mint mindig, az aradi vidéki kör is kivette részét s a gyűlésen való képviseltetése mellett feliratot is intézett a közgyűléshez, melyben követeléseit a következőkben állította fel:

1. A ruhabeszerezési segély legalább 100 százalékkal felemelendő s annak mérve a családtagok számára való tekintettel állapítandó meg.
 2. A háborús pótlék legalább 100, 150, 200 százalékban állapítandó meg s november 1-ére okvetlen kiutalandó.
 3. A háborús pótlék kért felemelése mellett az alkalmazottaknak naturáliákkal való ellátása beszerzési csoportjaik után komolyan, gyorsan és kellő eréllyel vitessék keresztül.
 4. A családi pótlék a feleségre is terjesztessék ki.
 5. A külszolgálat után járó napidíjak és fuvarpénzek legalább 100 százalékkal felemeltessenek.
 6. A rendes hivatalos időn túl teljesített munka minden szolgálati útnál és egyformán díjaztassék.
 7. A fizetésrendezés sürgősen és az összes szolgálati ágakra egyforma elvek alkalmazásával valósíttassék meg.
 8. A szolgálati pragmatika haladéktalanul elkészítendő és törvénybe iktatandó.
 9. Ugy a hivatali, mint egyéni irodai és világitási átalányok a mai beszerzési árakhoz alkalmazkodva állapítandók meg.
 10. A tisztviselők passzív választójogának kérdése rendezendő, hogy a parlamentben végre megfelelő képviselést nyerhessenek.
- Végül kéri a közgyűlést, hogy e kívánásokát a ma már mellőzhetetlen eréllyel képviselje s juttassa érvényre. A bizonytalanságból, ígéretekéből, tanulmányozásokból elég volt! Végre s míg nem késő tetteket várnak s követelnek.
- Az aradi kört a rendkívüli közgyűlésen *Harmat Ferenc* és *Schweigert Péter* fogják képviselni.

— **A kolozsvári egyetemi hallgatók ellátása.** *Apponyi Albert* gróf, vallás és közokt. miniszter a kolozsvári egyetem rektorának eléje terjesztett kérését teljesítvén, immár bizonyos, hogy a vidékről Kolozsvárra jövő hallgatók, főként a szerényebb anyagi viszonyok között élő egyetemi polgárok élelmézésése sem lesz olyan nehéz, mint a háboru eddig lefolyt 3 évében volt. A 3 év óta nem működő egyetemi Diákasztal — ha nem is fényes palotájában, hanem a *Kökert-utcai iskola* 2 termében — október hó első napjaiban megkezdik az ebéd és a vacsora kiszolgáltatását, melyekhez az egész napra törvény szerint járó kenyéradag is járul. Az egyetemi Diákasztal ügyeit a rektortól most már a dr. *Pósta Béla* egyetemi tanár elnöklote alatt álló bizottság veszi át, amely a háboru előtt oly szép sikert mutatott föl az egyetem polgárai jólétének előmozdítása körül. A régi rendszer mindössze annyi változtatás lesz, hogy csak az egész hónapra lehet beiratkozni és hogy az ellátás díja havonként 100 korona lesz, amelyet a legközelebb megjelenő hirdetésben megjelölt időig kell az egyetemi quaeatornál az első hónapra befizetni. Tekintve a mai drágaságot, ez az összeg valóban kiesinynek mondható. A rektor egyébként gondoskodott arról is, hogy a teljesen szegény hallgatók is részesülhessenek a Mensa jótéteményében. Tegnap magához kéréte a város kiküldöttjét és a különböző vallásfelekezetek képviselőit és eléjük tárva az egyetemi hallgatók helyzetét, fölkerítte őket, hogy hitsorsosaiknál igyekezzenek szegény azonos hitű egyetemi hallgatóknak támogatást ki- eszközölni és erről őt értesítsék. Valamennyien készséggel megígérték a mozgalom megindítását. A rektor azonban bizik dr. *Papp József* városi főispán ígéretében, aki már eddig is sok jelét adta az egyetem iránt való jóindulatának. Reméli a rector, hogy a pénzintézetek — és általában városunk közönsége — segítségére lesz a megkezdett munkájában, a melynek a

MOZGOKEPSZINHAZ.

* Az obsitos — filmen. (Bakonyi Kálmán híres operettje az Apollóban.) A múlt héten a Tatarjárás nagyszerű filmjében gyönyörködött Arad mozibajáró publikuma. Habár a filmről nem esendül föl az ének és a muzsika, az operettek szinpadai előadásának főkelléke, a Tatarjárás filmje oly nagy sikert aratott, amilyent kevés képpel értek el a mozisínházak. Az operett-zenét részben pótolta a mozi zenekara, az elmaradt énekszámokért pedig bőséges ellenszolgáltatást nyújtott a mozi gazdag és tökéletes rendezése, amelyre a szinpad képtelen. A Tatarjárás után egy másik, hasonlóan népszerű és nagyszerű magyar operett, vonul be a mozisínházakba: Bakonyi Kálmán „Obsitosá”-t mutatja be filmen szerdán és csütörtökön az Apolló-színház. Az Obsitosnak, mint szindarabnak nem kell reklámot csinálni, mindenki ismeri ennek a bájos darabnak a szentimentális szépségeit és romantikus aláfestését, a filmre való átültetés sikerét pedig már biztosította a Tatarjárás filmje, amely az Obsitos filmjével együtt az Astra filmgyárban készült.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— A szolnok-csongrádi hajózáratok megszüntetése. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság Igazgatósága közhirre teszi, hogy személyszállítással egybekötött menetrendszerű teherjáratot Szolnok és Csongrád között kis víz miatt folyó évi szeptember hó 28-ával további intézkedésig megszüntette. A nevezett vonalon tehát e naptól kezdve a személy-, podgyász- és áruforgalom szünetel.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. M. Palánka. A vadgesztenyét marató anyag készítésére használják. Eladni nem lehet, mert le van foglalva. A hatóság útján lehet csak értékesíteni.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi október 3-án, szerdán

B. Bérlet.

Vengerkák.

Színjáték 6 képben.

Kezdete este fél 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Stauber József

A béke küszöbén

1917. október 1-én

előfizetést nyitottunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra

a legalaposabb és a legfrisebb

tudósításban számol be az Aradi

Közlöny. Közleményeinek ere-

detisége és érdekessége, valamint

háborus híreinek megbízható-

sága révén Magyarország vidéki

lapjai között az első helyen áll

és mint ilyen a legelterjedtebb,

a leg tartalmasabb, legkedvel-

tebb és legolvasottabb ujság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre 36 korona

Fél évre 18 korona

Negyed évre 9 korona

Egy hónap 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Használt ólom

megvételre kerestetik.

24134--1917.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. pénzügyigazgatóság 41519—1917. sz. a. kelt intézkedése folytán a következőkről értesíti Arad sz. kir. város hatóságát a központi szeszfőzdek vállalkozói a kerületekhez tartozó községek területeiről a központi szeszfőzdebe beszállított és szeszfőzésre alkalmas szőlőtörkölyt az 1917—1918. termelési időszakban az alábbiak szerint tartoznak venni. 1. Penészes, vagy romlott törkölyt a központi szeszfőzde vállalkozója nem köteles átvenni. 2. Olyan esetekben, amidőn a termelő a szőlő árát csomóját a bogyóktól külön választja, a központi szeszfőzde vállalkozója a bogyókból nyert törkölyvel együtt a

szőlőszárát, csomóját is és pedig ugyanazon áron köteles átvenni. Ellenben egyedül a szőlő szárát, csomóját a bogyókból nyert törköly nélkül nem tartozik átvenni. 3. A központi szeszfőzde vállalkozója a friss hegyi szőlőtörkölyt q.-ként 14 korona, a betaposott kiejert hegyi szőlőtörkölyt q.-ként 16 kor., friss síkfekvésű kerti, vagy homoktalaju szőlőtörkölyt q.-ként 12 korona, a betaposott kiejert síkfekvésű kerti, vagy homoktalaju szőlőtörkölyt q.-ként 14 kor., a kilugozott törkölyborkészítésére használt hegyi szőlőtörkölyt q.-ként 4 kor., a kilugozott törkölyborkészítésére használt síkfekvésű kerti, vagy homoktalaju szőlőtörkölyt q.-ként 3 kor. áron köteles átvenni. — Megjegyezzük,

hogy a borhamisításnak és hamisított bor forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1908. évi XLVII. t.-cikk 32. paragrafusa értelmében törkölybor készítése csakis azoknak van megengedve, akinek négy kat. holdnál nagyobb szőlőjük nincs és hogy az idézett t.-c. 33. paragrafusa szerint az a termelő, aki törkölybort akar készíteni, köteles ezen szándékát legalább 48 órával előbb az illető község előjáróságának bejelenteni. Ennélfogva a központi szeszfőzdek vállalkozói amennyiben gyanujuk van arra, hogy a termelők szőlőtörkölyüket az idézett rendelkezések ellenére használják szőlőtörkölyborkészítésére, a kihágási eljárás megindítása végett forduljanak a rendőri büntető bírásko-

dást gyakorló és az idézett t.-c. 55. paragrafusában felsorolt hatóságokhoz. 4. Az olyan betaposott szőlőtörköly után, amelyet a központi szeszfőzde vállalkozója legkésőbb 1917. nov. 30-ig át nem vett, minden megkezdett hónapra q.-ként 50 fill. őrzési és gondozási díjat tartozik a termelőnek fizetni. A betaposott szőlőtörkölyt legkésőbb 1918. évi május 1-ig a központi szeszfőzde vállalkozójának át kell venni.

Önként értetik, hogy a fent megállapított árak fizetendők a beváltó állomásokon, vagy esetleg az egyes községekben átvett szőlőtörköly után is.

Arad, 1917. évi szeptember hó 28-án.

A városi tanács.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai tehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, verkapzó gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, szon-
gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegnek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acido pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

Rozsnyay Matyas gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Fehér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszer-tára

Arad, Andrassy-tér 22. sz.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruha'etük

kiirtas-ára leg job szar PETRIS
tolyadék, ára 2 kor. HADAR
híntőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kitünő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt ar, nyak vagy karokról, stb minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen el távolítható. Ara utasítása 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél.

Hajós Árpád

Arad, Andrassy-ut 22 sz

Magyar-német

kereskedelmi

Levelezőgyors- és gépirásban perfekt, ön-
álló munkaszerő**kerestelik**azonnali belépésre, horvát nyelvet
bíró előnyben részesül. Cim a
kiadóban. 6735**Hirdetmény.****Muszka hegyközség**

területén

az általános szüret**október 4-én**

kezdődik. 6758

Hegyközségi előjárás.ségén vissza szállítani, mely határidő elmulasztása esetén hek-
toliterenkint 100 korona, (azaz egyszáz korona) bírságot tar-
tozik fizetni a kincstárnak.7. A kölcsönvevők kötelesek a hordók kiadása alkalmá-
val a vincellériskola igazgatóságának két tanu előtt aláírt
írásbeli kötelező nyilatkozatot kiállítani a fenti feltételek el-
fogadásáról.Megjegyzem, hogy a hordók bár újak, de a 3 évi rak-
tározás alatt, különösen a nagy 50 hltr.-es hordók elszállítá-
s előtt kádári kezelést igényelnek.A kölcsön hordókra írásbeli előjegyzéseket kérem a mé-
nesi m. kir. vincellériskola igazgatóságához címezve legkésőbb
október hó 7-éig beküldeni, hogy 8-án d. e. 9 órakor
2. pont szerint a hordók szétoszthatók legyenek.

Ménés, 1917. szeptember hó 30-án.

Jausz Oszkár,

igazgató.

6749

1917-es bor.Az idei termés, körülbelül 250 hekto-
liter must (már szőlőleve) **eladó.** 6746**Hiltscher-féle szőlőgazdaság Lippán.**Az egész gazdaság, mely áll 12 katasztrális hold szőlőből, 12
hold szőlőskertből, szép lakóházból, nagy pincékből és gazda-
sági épületekből, élő- és holt felszereléssel együtt, a tulajdonos
elhalálása következtében 200.000 koronáért (az idei termés
nélkül) **eladó.** Csak szóbeli felvilágosítás a helyszínén kapható.**Fényes tőkebefektetés!****Bartháné kozmetikai műterme, Batthyány-u. 10.****Szépségpolvos. Aromaszage. Hajfestés**Szeplőt, mitesszert, hámlasztás által elmulasztják. Aróhám-
lasztást 1 óra alatt is eszközölk. uregező arórol ráncokat el-
tűntetnek. Tanácsot és szöveget videóre is készséggel adók. **Bartháné**
1941**Állami kölcsön hordók!**A m. kir. földművelésügyi miniszter 1917. szeptember hó
24-én 24234. sz. rendeletével megengedte, hogy az építés
alatt álló ménési állami közpince részére a barackai állami
szőlőtelepen beraktározott új 152 darab 50 hltr.-es és a gyo-
roki bérpincében levő 100 darab 8 hltr.-es boroshordók kölcsön
adassanak a következő feltételek mellett:1. A hordók csakis azoknak a teljesen megbízható szőlős-
gazdáknak adhatók kölcsön, akiknek arra saját termésű idej must-
juk elhelyezésére van szükségük és ha e célra elég hordóval még
nem rendelkeznek.2. Arra az esetre, ha az összes igények kielégítésére szük-
séges hordók nem állának rendelkezésre, a kölcsönadható hor-
dókészlet a jelentkezők között a tényleges szükségletük ará-
nya szerint szállított mennyiségben osztandó szét.3. A hordók jelenlegi állapotukban a pálosbarackai állami
szőlőtelepen, illetve a gyoroki bérpincében adatnak át a köl-
csönvevő szőlőgazdáknak.4. A hordók használatáért havonként és hektoliterenkint 1 kor. (azaz egy koronát) köteles
ek a kölcsönvevők fizetni. Ez a használati díj alulírott igazgató-
ságnál havonként előre lesz be-fizetendő.5. A kölcsönvevő a hordót sem el nem adhatja, sem más-
nak át nem engedheti s általában azt pincéjéből ki nem vitetheti,
a kölcsönvett hordóban tehát senkinek bort nem szállíthat hanem
azt csakis pincéjében szabad tartania mindaddig, amíg azt visz-
sza nem küldi.6. Minden szőlőgazda köteles a neki kölcsönadott hordó-
kat saját költségén rendes jó karban és tisztán tartani, ugyan-
ilyen állapotban mielőtt borát eladta, illetőleg a hordót kiüri-
tette, legkésőbb azonban 1918. évi június hó 1-éig a pálosbarac-
kai állami szőlőtelepre, illetve a gyoroki bérpincébe saját költ-**Mesés szép lesz az a hölgy,**

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMEThasználja. Az arcúrt vakító fehérre varázsolja és eltüntet min-
denféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2.- K.****Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej**
2 K - fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K - fill.**Tyukszem ellen**

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

**Kellemes ízű
limonádét**mindenki otthon készíthet 1
adag **CITRAS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Használt ólom megvételre kerestetik.**A szépségpolvosítka a felhasznált szé-
pségpolvosítka helyes megvételében
ban rejlik!****Rozsnyay kitűnő Serafil arc-
szépségítő különlegességei**mind kipróbált jó hatású készítmények,
amelyet bárki bizalommal használhat.**Rozsnyay Serafil arckenőcső.** Kis tégely 1-50 kor. Nagy tégely 2-50 k.**Rozsnyay Serafil crémje** nappal használatra. Egy té-
gely ára 2 korona 50 fillér.**Rozsnyay Serafil szappan.** Egy darab 3-kor.-50 fill.**Rozsnyay Szerén Arcpóra.** Lehető finomságú, Orfm,
fehér, rózsás és testzi-
nekben Egy dob. ára 2 korona.**Kiváló fűz illatszerek.** Gyöngyvíz, Szeplő, Loin
ou bal, arórol, piroz ró-
za, Serafil. Ugye 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél.

1916

Rozsnyay Mátyás gyög-
szer-tárában Arad, Szabadtság-tér.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díját szavak szerint számoljuk.
Minden szó hirdetés ára 20 fillér. Vastagabb betűkkel 40 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhausással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 10 szög 2 koronára.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután ½8 óráig vesszünk fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

B. I. 25.
Kérem szívesen d. u. 5 órakor a régi helyen. G. R. 6762

Barna leány.
megismerkedne idősebb férfival, ki némileg támogatná. Levelet „Nem szép” jellegű lapban jelezve kér. 6748

Aradra
többesör barátuló, vidéki fiatal szász, dísztingvált urinó vagy urleány tisztességes ismeretséget keres. — Leveletet „Zsuzsán” jellegűvel a kiadóhivatal továbbít. 622

Alkalmazást keres.

Könyvelést
az esti órákban (6—8) vállalk. Cim a kiadóhivatalban. 6744

Irodában,
gyakorlott gépirő, több évi gyakorlattal, állást keres. Ajánlatokat „B. I. 2.” jellegűre. 6745

Közpénz
dolgos nő, ki a házimunkát teljesen elvégzi, magyarul és németül beszél, állást keres, lehetőleg vidékre. Cim a kiadóhivatalban. 6752

Érettségi felvétel,
1 évi jegyzői gyakorlattal bíró ifjú, azonnali bejegyzésre is alkalmazást keres. Leveletet „Jegyzői gyakorlatok” jellegűre a kiadóhivatal továbbít. 6754

Új ruhavarrónő,
házhöz ajánkozok. Thalmeier, Simonyt-utca 2., I. emelet. 6756

Irodai
alkalmazást keres 15-ére egy árva leány, kinek 4 gimn. és 1 kereskedelmije van, gép- és gyorsírás tud. Cim a kiadóhivatalban. 6755

Deutsches Fräulein
wünscht Stelle als Hausfräulein oder zu gros-eren Kinder Adressen anzugeben in der Administration. 6760

Feingebildete Deutsche
mit besten Empfehlungen, engl. u. franz. im Ausland er-ernt geschichtl. in Hand-arbeit u. Kunstgeschichtl., Litteratur wünscht Stelle, nur in guter Familie. Arad od. Umgebung bevorzugt. Näheres durch Fr. Bachmann, Br. Bohus palota, 1. Tür, 2. Stock, No. 90, Arad. 6738

Alkalmazást nyer.

Boltiszegő,
azonnali alkalmazást nyer Krausz Paulin könyvkereskedésben. 6751

Uri leányok
szabás és varrásban oktatást nyerne, ugyanott tanulóleányok jó fizetéssel felvételnék. Benjamin Jusiska, Szabadság-tér 13. szám. 6654

Tisztességes,
szorgalmas mndenes, ki padló keféléshez ért, jó fizetésre felvételnék. Bathány u. 23. sz. I. emelet. 2020

Nyomdász-tanulóknak
felvételnék két fiú, kik a 14. évet beöltöztek és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

Butorozott szobát
keres október hó 15-re Kiefer Lujza színművész, Petöfi-u. 11 6751

Vétel és eladás.

Teljesen új szikszak garati-ura,
2000 koronáért eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6749

Eltadó 5005
circa 50 darab 25—30 hektós szilvakád. Bővebbet a Messenger boy vállalatnál.

I. kolai hangjegyek,
hagedű- és zongora iskolák, minden zenére részére Deak Béla könyv- és papírkereskedésben, Forray-utca, Gr. Nádasy-palota. 4421

Aranyat beváltom
a legfinomabb egy gramért 11 koronát, 18 karátosért 9 koronát, 16 karátosért 8 koronát, 14 karátosért 7 koronát. Fizetek Brandos órák- és óráskész, József (ohereg-ut 12. szám. (Lutheránustem-plo mellett.) 5518

Nyers berkővet
minden mennyiségben vesz Irom Arnold Bercsényi Miklós-utca 30. szám, telefon 194. szám. 6281

Hagyomány
makói ériás, valamint petrezelem és egyéb magvakat, melyek csiraképességért, fajtisztaságért, felelősséget vállalunk, a legolcsóbb napi áron szállítunk. **Vérhagyomány, forzagymát, sárgarépát, petrezelemet, törmét stb.** a maximális áron adunk el. **Kékesdei tökmot csakis wazgonattelekben meg készítünk tart, maximális áron a mi ajánlatunk. Arntorgalmi Rézvénytár-ság. Munkó. 6621**

Pénzszekrények
irodai berendezések, fa és vas butorok, asztalos és kártyos munkák, tükrök, képeket adok és veszek k. pénz fizetés mellett. Garai Károly butor tisztelőnek kártyos és asztalosok, egy csomagoló helyes jó fizetésre felvételük. 6656

Használt étem
megvételre kerestek. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Egy állig használt egyenáramú
2½ lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Ingatlan.

Kétemeletes
adómentes bérház az Andrássy tér közvetlen szomszédságában, amely 6%-ot jövedelmez, eladó. Bővebbet szíveségből Zombory Jodráznál, Forray-u. 6753

Eltadó ház.
Gizella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évig adómentes, szabad kézfél eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

Eltadó
Határ-utca 9. számú bérház (szerb tem-plo közelében). Jövedelmez tiszán 5½% ot. Vevő részére 8 szobás lakás biztosítva. Lázár Sebő, Haessinger-u. 5. sz. Telefon 747. 6353

Ház telkek
melyeknek egy része kerteknek is alkalmas, a Mossoty-telep mellett □ ölenként 2 koronától 6 koronáig előnyös fizetési feltételek mellett eladók. Bővebbet Frank, Deak Ferenc-utca 24. szám alatt. 6683

Különléle.

T. látogatott
vasárnap délután a Fehérkereszt kávéházban egy ezüst karc-ait. Jogos tulajdonosának kell igazolás mellett fogom átadni a rendőrségnek. Némán Ferenc, Orczy-utca 27. szám. 6759

Apróhirdetéseik
az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger boy redában, Deak Ferenc-u., Bara Béla hirdetésai és hirdaprodájában Zrinyi-u. és a Kossuth-utcai papírulat-vezető

Radnai utam
1 hold nagyságú veteményes kert bérbe-adó. Cim a kiadóhivatalban. 670

Üzletek.

Jelorgalmu élelmiszertüzet
bevezetett vevőkörrel, konkurencia nélküli, betegség miatt eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6761

Abiaktisztítási vállalat,
vezetés hiányában eladó. Érdeklődni Mihály-u. 86. u. 6708

Oktatás.

Továbbképzés
nyújtok iskolákat végzett leányoknak: történelem, irodalom és művészettörténetből. Levelet a kiadóba „Továbbképző” jellegűre kérek. 6743

Keresk. szakoktatás.
Négy havi magántanfolyam, könyvelés, gép-, gyors- és helyesírás, levelezés és számtan. Díjtalan állásközvetítés. Beiratkozás Lázár Vilmos u. 2. 6758

Gyógyászat.

Hehs Vasas chininsora.
Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvzser uar-lárus fertőzések- és minden infektiból eredő meg- betegedés ellen ugy felnöt-teknek, mint gyermekeknek. Ára 5.— kor. Hehs gyógyszertár, Földes gyógyszertár. 12

As anget
fájdalomcsillapító Benzue balsamot teljesen pótolja a Hehs—Földes-fele fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Benzue lüiment. Ára 2 korona. Földes gyógyszertár, Hehs gyógy-szertár. 12

A dombiratosi gazdaságban

(vasutállomás Lökősháza)
eltadásra felállítatott:
20 db. 8—9 éves simmentali fajtahén 10 lit ren felül tejeles-el.
2 db. 5 éves felvér kanca.
2 db. 5 éves félvér herélt hintós.

A kunágotai gazdaságban

(vasutállomás Medgyesegyháza)
1 db. 4 éves eisorendü magasfelver há-
sas herélt.
3 db. idösebb félvér kanca fedezve,
„Kóher Stadi”-lal.
140 db. prima választási mangalica malac.
Érdeklőket vasutállomáson kocsai várja.
Bővebb felvilágosítások: 6704

Ráth József

urnál Kunágotai nyerhetök.

Arad legregibb korékpár, varrógép és Gramophon raktára. Villanyvilágítási vállalat.

Hammer Vilmos

műszerész
Szabadság-tér 5—6.
Telefon 96.

Veszek törött és használt gramofon le-mert K. 0.50 darabját.
Küvedni képvisélet a viláz legjobb svártmanyu gépekéből Columbia és Iró-angyalos (gramofon) gramofonok Waffner-
rad korékpárok és Pfaff varrógépek Saphirtus „Pathefonok”, Patre en-
za. Megkeresés a kiadóhivatalban.
Nagy raktár kerespa a katreszeabó,
gumió és Acetylen lámpákból. Pontos
kiszolgálás. Utányos Árad. Nagy szak-
szeru javító műhely 2951

Szőlő- oltványokat

amerikai sima és gyökerez vesszőket különféle fajokban fajtisztaságot ért jótallva, azaz legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és leg-megbízhatóbb-nak ismert:

Kisküküllőmenti első szőlőoltvány telep.
Tulajdonos: 6445

CASPARI FRIGYES,

Medgyes (Nagyküküllő megye.)

1948—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur 15504. eln. 206—917. sz. rendele-tével a hadi célokra igénybe vett fémtárgyakért a következő téte-leket állapította meg:

A) Sárgarézből készült tárgyak.

1. Mindenféle foggantyú, védő, szőnyeg- és függönyrud, töröl-közötartó, díszítő és egyéb rud és cső, ezek tartói, megerősítő részei és gyűrűi, mindenféle foggan-tyu; 2. Sarok, személy, lábazati és egyéb védőlemez, fűzér és burkolat, ideértve a fütötestek burkolatait is; 3. Diszitmények és megerősítő eszközök, u. m.: golyó, gomb, lánc, fűzőgyűrű, pálcza, lánc stb.; 4. 25 c—m. átmé-rőjűnél kisebb harang, csengő és gomb; 5. Horog, u. m.: ruha, ka-lap, pálcza és ernyőtartóhorog sárgarézöntvényből kilogram-monként 3.50 K., hengerelt sárga-rézáruból kilogrammonként 4.50 K.

1. Egyszerű dohányzó és írő-asztal készlet és egyszerű díszmü-
-áru; 2. Név, reklám és tájékoztató tábla (pld. emelet, jelzés) függő, cégér- és cégtábla, jelvény, ci-mer, 3 cm.-nél magasabb fém-be-tü és szám, 10 gr.-nál súlyo-sabb kulcs és egyéb számlap (pl. ajtószámlap.) 3. Rácsok, mint vé-dő, háritókeret és díszrács; 4. Kályhaelötétek; 5. Virágseréptar-tók; 6. Ruhaálványok, ruhafoga-
-sok, virágseréptartók, bot- és ernyőtartó edények; 7. Kirakat, berendezések, u. m.: állványok, gyámoktartók, sinek sárgarézönt-vényből kilogrammonként 4.50 K., hengerelt sárgarézáruból kilogra-monként 5.50 K.

Amenyiben ezekért a tárgya-kért a jelen rendelettel nem vala-mely más térítési tétel állapittata-tott meg, érték a 13463. eln. 20. b) 115. számú honvédelmi miniszteri rendletben megállapított térítésé-nél fogva 30 százalékkal nagyobb térítés jár.

Arad, 117. szeptember hó 22.
Greén, főkapitány.

Nagymennyiségű pléh pant eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.